

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ
ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ
ಇಲಾಖೆ

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ
ಬೆಂಗಳೂರು

ವೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜಾಲ

ಪಿ-18/1, ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ವೆಸ್ಟ್, ಲೋಯರ್ ಗ್ರೌಂಡ್‌ಫ್ಲೋರ್
ಕವಲಿಪಲಿ - 110013, ಇಂಡಿಯಾ

ಫೋನ್: 011-2435-8492

hlmsouthasia@gmail.com / www.hic-sarp.org

ಪರ್ಯಾಯ ಕಾನೂನು ವೇದಿಕೆ

122/4, ಇನ್ಫೆಂಟ್ರಿ ರೋಡ್, ಶಿವಾಜಿನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು -560 001

ಫೋನ್: 080-2286-8457

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜಾಲ

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಮ. ಸರಸ್ವತಿ

ಮುದ್ರಕರು

ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್-ಬೆಂಗಳೂರು, 080-23409512

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ
ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ
ಹಕ್ಕುಗಳ ಜಾಲ

ಪರ್ಯಾಯ ಕಾನೂನು
ವೇದಿಕೆ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಪರಿವಿಡಿ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಸಾರಾಂಶ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು

ಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು

■ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಹಕ್ಕು ಮಾನವ ಹಕ್ಕು

ವಸತಿ ಎಂಬುದು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಗುರಿಯಷ್ಟೆ, ಅಲ್ಲ: ಅದು ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವಹಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು 1948ರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆಯು ಸಹ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯು, ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆಯು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು 'ವಸತಿ ಎಂಬುದು ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಛಾವಣಿಯ ಭೌತಿಕ ರಚನೆಯಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರು ಎಂತದೋ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆಯ ಕಲಮು 25.1ರ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನವು "ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಜೀವನಮಟ್ಟದ ಹಕ್ಕು ಇದೆ. ಊಟ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಕಾಯಿಲೆ, ಅಂಗವಿಕಲತೆ, ವೈಧವ್ಯ, ಮುಪ್ಪು ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ಜೀವನಾಧಾರದ ಕೊರತೆಯಂತಹ ಕೈ ಮೀರಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

1966 ರ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಒಪ್ಪಂದದ ಕಲಮು 11.1ರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿರುವುದು ಏನೆಂದರೆ:

"ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಸೂಕ್ತ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನಮಟ್ಟದ ನಿರಂತರ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸೂಕ್ತ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಹಾಗೂ ಅತನ ಕುಟುಂಬವು ಹೊಂದುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹಕ್ಕು" ಎಂದು.

ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಶೇಷ ವರದಿಯು, ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಎಂಬ ಮಾನವಹಕ್ಕನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ:

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

“ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕಲು ಬೇಕಾದ ಸುರಕ್ಷಿತ ಹಾಗು ಸುಭದ್ರ
ಮನೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ, ಪುರುಷ, ತರುಣರ ಹಾಗು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕಾಗಿದೆ”

ಘನತೆಯ ಬದುಕಿನ ಹಕ್ಕಿನ ಸಾಧನೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕಿನ
ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಆಹಾರ, ಉದ್ಯೋಗ, ಆರೋಗ್ಯ, ನೀರು, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು
ಮನೆ ಹಾಗು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭದ್ರತೆಯಂತಹ ಇತರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅದು
ನಿಕಟವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುವುದರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು
ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವ ಹಲವಾರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ
ಭಾರತ ಸಮ್ಮತಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಸಹ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ವಾಸಿಸುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯರು ಈ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

2001ರ ಜನಗಣತಿಯ ದತ್ತಾಂಶದ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ನಗರವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ
286 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದ ಪ್ರಯತ್ನದ
ಭಾಗವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದು 607 ನಗರಗಳನ್ನಷ್ಟೇ. ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ
ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಸ್ಲಂಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಸ್ಲಂ ಕುರಿತ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು,
ಜನಗಣತಿಯ ಸಮಿತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಸಂಸ್ಥೆ, ವಸತಿ ಹಾಗು ನಗರ
ದಾರಿದ್ರ್ಯ ನಿರ್ಮೂಲನ ಇಲಾಖೆಯ 2001ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶದ
ಒಟ್ಟು ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 75.26 ಮಿಲಿಯನ್; ಇದು ನಗರದ ಒಟ್ಟು
ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇ.26.31ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬಾರತದ
ನಗರವಾಸಿ ಸ್ಲಂ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 158.42 ಮಿಲಿಯನ್ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಿರುವ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ 2001ರ ಮಧ್ಯವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯನ್ನು ಸಮಿತಿಯು ಒಪ್ಪಿದೆ.
ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರು ವಾಸಿಸುವುದು ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗು
ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡರ
ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಮುಂಬೈನ ಶೇ.60ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ಶೇ.50ರಷ್ಟು
ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವಾಸಿಸುವುದು ಸ್ಲಂ ಹಾಗು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ.
ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಸತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
ನಗರದ ಬಹುಪಾಲು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ವಸತಿ ಹಾಗು ಮೂಲ
ಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ನಗರದ ಬಡವರಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆಯ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಗರ ಯೋಜನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಕೆಲವರನ್ನು ಹೊರಗಿಡುತ್ತದೆ; ಭೂಮಿ ಕುರಿತ ಕಾನೂನು, ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜೀವನ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಕುರಿತ ಯೋಜಿತ ಔಪಚಾರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.²

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿ ಹಾಗು ಜೀವನದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಂತೂ ಇನ್ನೂ ದಾರುಣವಾಗಿದೆ.

ಕೈಗೆಟುಕುವಂತಹ ವಸತಿ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು ಹಾಗು ಒಡತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾನೂನಿನ ಭದ್ರತೆಯ ಕೊರತೆಯು ಭಾರತದ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಗಂಭೀರ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. 2007ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ವಸತಿ ಹಾಗು ವಾಸಸ್ಥಳ ನೀತಿಯೂ ಸಹ “ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅತ್ಯಂತ ಕಳಪೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಒಡತನ ಕುರಿತ ಕಾನೂನಿನ ಅಭದ್ರತೆ”³ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ದೇಶದ ನಗರವಸತಿ ಕೊರತೆ 24.7 ಮಿಲಿಯನ್ ಇದ್ದುದು ಹನ್ನೊಂದನೇ ಯೋಜನೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ (2007-12) 26.53 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗೆ ತಲುಪಿದೆ.⁴ ಇವರಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾದ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವಿರುವ ವರ್ಗಗಳು ಶೇ 99ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ.⁵ 2007-2012ರ ಅವಧಿಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು 47.43 ಮಿಲಿಯನ್ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ.90ರಷ್ಟು ಜನರು ಬಡತನರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.⁶

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಮಾನವಹಕ್ಕಿನ ರಕ್ಷಣೆ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅದು ಸಂವಿಧಾನವು ನೀಡಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ತತ್ವಗಳ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಒದಗಿಸಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

- ಆರ್ಟಿಕಲ್ 14-ಕಾನೂನಿನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು;
- ಆರ್ಟಿಕಲ್ 15(1)-ಧರ್ಮ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಜನ್ಮಸ್ಥಳದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ಸಲ್ಲದು;
- ಆರ್ಟಿಕಲ್ 15(3)- ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ತತ್ವವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು;
- ಆರ್ಟಿಕಲ್ 16- ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ
- ಆರ್ಟಿಕಲ್ 19(1)(ಡಿ)-ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಓಡಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ;
- ಆರ್ಟಿಕಲ್ 19(1)(ಇ)-ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವ ಮತ್ತು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ;
- ಆರ್ಟಿಕಲ್ 19(1)(ಜಿ) ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಕಸುಬು, ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು
- ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21-ಜೀವಿಸುವ ಹಾಗು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು

ಈ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಾಗು ಭೂಮಿ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಖಾತ್ರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21ರಡಿ ಬರುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನಿಂದಲೇ ("ಕಾನೂನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆತನ ಜೀವ ಹಾಗು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಬಾರದು) ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವಹಕ್ಕಾದ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕು ಉದ್ಭವವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಹೇಳಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಹಲವಾರು ತೀರ್ಪುಗಳು, ವಸತಿ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21 ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿವೆ.⁷

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಯು.ಪಿ ಆವಾಸ್ ಏವಂ ವಿಕಾಸ್ ಪರಿಷದ್ v/s ಪ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಕೋ.ಆ. ಹೌಸಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿ ಲಿ., (1996)⁸ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದೆ; 'ಆಶ್ರಯದ ಹಕ್ಕು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿದ್ದು ಆರ್ಟಿಕಲ್ 19(1)(ಇ) ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ನಿವಾಸದ ಹಕ್ಕು ಹಾಗು ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21 ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಮೂಡಿದೆ.'

1981 ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕೊರಲಿ v/s ಯೂನಿಯನ್ ಟೆರಿಟರಿ ಆಫ್ ದೆಹಲಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದೆ;

ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು, ಮಾನವ ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲದರೊಂದಿಗೂ ಆಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಸೂಕ್ತ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ತಲೆ ಮೇಲಿನ ಸೂರು ಮತ್ತು ಓದುವ, ಬರೆಯುವ ಹಾಗು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ, ಮುಕ್ತ ಓಡಾಟ ಮತ್ತು ಸಹಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಚಮೇಲಿಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಸ್ಟೇಟ್ ಆಫ್ ಉತ್ತರಾಪ್ರದೇಶ್ (1996)¹⁰ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ;

ಯಾವುದೇ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜವು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು, ಆಹಾರ, ನೀರು, ಉತ್ತಮ ವಾತಾವರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯಸೇವೆ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು ಯಾವುದೇ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲ ನಾಗರೀಕ, ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆ ಅಥವಾ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲದೆ ಚಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ತೀರ್ಪು ಆಶ್ರಯ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆ; ಮಾನವ ಜೀವಿಯ ಆಶ್ರಯ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಆತನ ಜೀವ ಮತ್ತು ಕೈಕಾಲುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಆತ ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ವಾಸಸ್ಥಳ, ಸುರಕ್ಷಿತ,

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಯೋಗ್ಯರಚನೆ, ಶುದ್ಧ ಹಾಗು ಯೋಗ್ಯ ಆವರಣ, ತಕ್ಕ ಬೆಳಕು ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿ, ನೀರು, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಶೌಚ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರಸ್ತೆಯಂತಹ ಇತರೆ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಶ್ರಯ ಹಕ್ಕು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ತಲೆ ಮೇಲಿನ ಸೂರಿನ ಹಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಜೀವಿಸಲು, ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಹಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಆಶ್ರಯದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವೆಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ..., ಹಾಗಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ನಿವಾಸದ ಕೊರತೆಯು, ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ಚೇತನವೇ ಆದ ಸಮಾನತೆಯ, ಆರ್ಥಿಕನ್ಯಾಯ, ವಾಸಸ್ಥಾನದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ನಿಷ್ಫಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಜೀವನಾಧಾರದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಆಶ್ರಯದ ಹಕ್ಕಿನೊಂದಿಗೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದ್ದು ಎಂದು ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಘೋಷಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಒಲ್ಲಾ ಟೆಲ್ಲಿಸ್ v/s ಬಾಂಬೆ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ (1985) ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅರ್ಜಿದಾರರನ್ನು ಅವರ ವಾಸಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಜೀವನಾಧಾರಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21 ಜೀವನಾಧಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನಾಧಾರವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21ರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಕ್ಕು ಜೀವನಾಧಾರದ ಹಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಬದುಕುವ ಸಾಧನಗಳು ಅಂದರೆ ಜೀವನಾಧಾರದ ಸಾಧನಗಳಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೀವನಾಧಾರದ ಹಕ್ಕನ್ನು, ಸಂವಿಧಾನವು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ಗುರುತಿಸದಿದ್ದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನಾಧಾರವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆತನ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡಂತೆ...,ಹಾಗಾಗಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜೀವನಾಧಾರದ ಸಾಧನಗಳ ನಡುವೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವಿದೆ. ಅದೊಂದರಿಂದಲೇ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಮಿಕ್ಕಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಜೀವನಾಧಾರದ ಸಾಧನಗಳನ್ನೇ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

1996ರಲ್ಲಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ v/s ನವಾಬ್‌ಜಾನ್

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಗುಲಾಬ್‌ಖಾನ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಬಡವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆದೇಶಿಸಿತು; ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಆಶ್ರಯ ಒದಗಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

1990 ರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್, ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಹಕ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕೆಂದು ಗುರುತಿಸಿತು. ಶಾಂತಿ ಸ್ಟಾರ್ ಬಿಲ್ಡರ್ಸ್ v/s ನಾರಾಯಣ್ ಬಿಮಲಾಲ್ ತೊತಮೆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುದೇನೆಂದರೆ;

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದು ಸಂವಿಧಾನದ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಮಗುವಿಗೆ ಮನೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ¹³

ಸುಧಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ (2010)¹⁴ ಮತ್ತು ಪಿ.ಕೆ.ಕೌಲ್ v/s ಎಸ್ಪೇಟ್ ಆಫಿಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ (2010)¹⁵ ರ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಹೈಕೋರ್ಟು ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪುಗಳು, ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಕರಣ ಕಾನೂನನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.

ಸುಧಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ (2010)¹⁶ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಹೈಕೋರ್ಟು, ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಕೋರ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ;

23., ಅರ್ಜಿದಾರರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21 ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಆಶ್ರಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಂತೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಮರುಸ್ಥಾನವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸದೆ ಅವರ ಜೊತೆಪಡೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿರುವುದು ಅವರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಸಮನಾಗಿದೆ.

ಪಿ.ಕೆ.ಕೌಲ್ v/s ಎಸ್ಪೇಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ (2010)¹⁷ ರ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟು ಧೃಢಪಡಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ;

49.(...) ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 19(1)(ಇ) ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮತ್ತು ನೆಲೆಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲಿಗಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಪ್ರಜೆಗೂ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. (ಉಲ್ಲೇಖ 1997(11)scc121 ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ v/s ನವಾಬ್ ಜಾನ್ ಗುಲಾಬ್ ಖಾನ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್) ಈ ಹಕ್ಕಿನ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಆಶ್ರಯ ಹಕ್ಕು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಇದು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21ರ ಅಡಿ ಬರುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಲು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. (ಉ; 1995 SUPL 3 SCC 456 AIR 1996 SC 114 ಯು.ಪಿ ಆವಾಸ್ ಏವಂ ವಿಕಾಸ್ ಪರಿಷದ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ V/S ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಕೋಆಪರೇಟಿವ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್)

52.(2003)6 ಎಸ್ ಎಸ್ ಐ ಕಪಿಲಾ ಹಿಂಗೋರಾನಿ V/S ಸ್ಟೇಟ್ ಆಫ್ ಬಿಹಾರ್ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವ ದೇಶಗಳು ಈ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಒಪ್ಪಂದವು ವಸತಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಉತ್ತಮ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

56. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಗುರುತಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪುನರುಚ್ಚಾರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಶ್ರಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21ರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ 1993 ರ ಸೆಕ್ಷನ್ 2(1)(ಡಿ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿರುವ “ಮಾನವ ಹಕ್ಕು” ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸೆಕ್ಷನ್ ಬದುಕುವ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಘನತೆ ಕುರಿತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾದ ಆಶ್ರಯಹಕ್ಕನ್ನು 1993 ರ ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 2(1)ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಅಂತೆಯೇ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಲವಾರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿಗಳು ಸಹ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ಸುಧಾರಿತ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ನಗರ ಹಾಗೂ ವಾಸಸ್ಥಳ ಕಾಯ್ದೆ, 2007ರ ಮೂಲವೇ “ಎಲ್ಲರ ಕೈಗೆಟುಕುವ
ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯ” ಕಲ್ಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ
ಪಂಗಡಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ನಗರದ
ಬಡಜನರಂತಹ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒದಗಿಸುವುದನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು
ನೀತಿಯು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.:

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ವೇತನದ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ
ಕೈಗೆಟುಕುವಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಸರ್ಕಾರದ
ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನಗರ ಮತ್ತು ವಾಸಸ್ಥಳ ನೀತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.
ಆ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಗರದ ಭೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆ
ಅವರ ಕೈಗೆಟುಕುವುದಲ್ಲ.¹⁸

ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೇವೆಗಳೆರಡರ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಜಗಜಾಂತರ
ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದನ್ನು ನೀತಿಯು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಬಡವರಲ್ಲೇ ಬಡವರಾದ ಜನರಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಅಥವಾ ಮಾಲೀಕತ್ವದ
ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಹಾಯ
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ನೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಬ್ಸಿಡಿಯ
ಮೂಲಕ ವಂಚಿತರಾದವರಿಗೆ ಮೂಲ ಸೇವೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ವಸತಿ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ನೀತಿಯು ಬಯಸುತ್ತದೆ.¹⁹

ಆಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಮಾನವಹಕ್ಕಿನ ರಕ್ಷಣೆ

ಸರ್ವರಿಗೂ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯು ಮಾನವಹಕ್ಕಿನ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಕ್ರಮ
ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅಗತ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಕಾನೂನಿನ
ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಹಲವಾರು ಆಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.
ಅವೆಂದರೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆ (ಆರ್ಟಿಕಲ್ 25.1),
ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ಆಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಒಪ್ಪಂದ (ಆರ್ಟಿಕಲ್ 11.1), ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ಒಪ್ಪಂದ(ಆರ್ಟಿಕಲ್
27.3), ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಎಲ್ಲರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ನಿವಾರಣ ಒಪ್ಪಂದದ
ಆರ್ಟಿಕಲ್ 14.2(h) ನಲ್ಲಿರುವ ಅ-ತಾರತಮ್ಯದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಎಲ್ಲ ತರದ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಜನಾಂಗೀಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದದ
ಆರ್ಟಿಕಲ್ 5(e).

ನಾಗರೀಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದದ ಆರ್ಟಿಕಲ್
17 ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕಿನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಧೃಢೀಕರಿಸಿದೆ;

1. ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಖಾಸಗಿತನ,
ಕುಟುಂಬ, ಆತನ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಕೂಡದು, ಹಾಗೆಯೇ
ಆತನ ಗೌರವ ಹಾಗು ಖ್ಯಾತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನು ದಾಳಿ ಮಾಡಕೂಡದು.
2. ಅಂತಹ ತಲೆಹಾಕುವಿಕೆ ಅಥವಾ ದಾಳಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನಿನ ರಕ್ಷಣೆ
ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆ.

ಎಲ್ಲ ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 43.1, ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕುರಿತ
ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21 (1951); ಅಂಗವಿಕಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕುರಿತ ಒಪ್ಪಂದದ ಆರ್ಟಿಕಲ್
28(2007) ಸೂಕ್ತವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. (1990);

ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಘೋಷಣೆ (1959), ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕುರಿತ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ 115ನೇ ಶಿಫಾರಸ್ಸು (1961) ಮಾನವ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ
ಕುರಿತ ವ್ಯಾನ್ ಕೆಲಿವರ್ ಘೋಷಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಕುರಿತ ಘೋಷಣೆ (1969), ಮಾನವ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕುರಿತ ಇಸ್ಟಾನ್ಬುಲ್
ಘೋಷಣೆ (1996) ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಜನರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ
ಘೋಷಣೆ (2007) ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕಿನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕುರಿತ
ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಮಾನವಹಕ್ಕಿನ ಜಾರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಧನಗಳು
ಸಹ ಕಾನೂನಿನ ಆಧಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಒಪ್ಪಂದದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 11.1 ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುವ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿಯು
ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ 4 ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ವಸತಿಯು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ
ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಕೆಳಗಿನ ಏಳು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು;

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

- ಒಡತನ ಕುರಿತ ಕಾನೂನು ಭದ್ರತೆ:
- ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆ:
- ಖರೀದಿಸುವ ಶಕ್ತಿ:
- ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯತೆ:
- ವಾಸಯೋಗ್ಯತೆ:
- ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುರೂಪತೆ

ಈ ಅಂಶಗಳಲ್ಲದೆ, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಶೇಷ ವರದಿಯು ಸಹ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ
ಕೆಳಗಿನದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

- ಭೌತಿಕ ಭದ್ರತೆ:
- ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ:
- ಭೂಮಿ, ನೀರು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸುಲಭ
ಸಾಧ್ಯತೆ:
- ಉಚ್ಚಾಟನೆ, ನಷ್ಟ ಮತ್ತು ಹಾನಿ ಮುಕ್ತತೆ:
- ಮರು ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ, ಮರು ಸ್ಥಾಪನೆ, ಪರಿಹಾರ:
- ಪರಿಹಾರಗಳ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯತೆ:
- ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು
- ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ²¹

ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಮಿತಿಯು
ಮೇ 2008ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಕುರಿತಂತೆ ತನ್ನ ಅಂತಿಮ ಅವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಭಾರತ
ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಕುರಿತು ಕರೆಕೊಟ್ಟಿತು.

71. ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮತ್ತು ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಕಾನೂನು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ತಕ್ಷಣದ
ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮತ್ತು
ಭೂಮಿಯಿಂದ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರವನ್ನು
ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಂ.7ರಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ
ಪೂರಕವಾಗಿ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಮಿತಿಯು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ (1997)

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಗರ ನವೀಕರಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು, ಕ್ರೀಡೋತ್ಸವ ಮತ್ತು
ಅಂತದೇ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಮುನ್ನ ಸರ್ಕಾರವು,
ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗುವ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತ,
ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು
ಸಹ ಸಮಿತಿಯು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಮಿತಿಯು
ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಂ.4 ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕಿ(1991)ನತ್ತ ಸರ್ಕಾರಗಳ
ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಟ್ಟುಮಾಡದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಪ್ರಗತಿ
ಕುರಿತು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ನಿಯತಕಾಲಿಕದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ
ಮನವಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 51(ಸಿ) ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಈ ಕುರಿತು ಕರೆ
ನೀಡಿದೆ;

ಸಂಘಟಿತ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು
ಮತ್ತು ಸಂಧಾನದ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಜನರಲ್ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಫೆಬ್ರವರಿ
2011ರಲ್ಲಿ²² ಕಳಿಸಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ (ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗೆ
ಭಾರತದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಕುರಿತು) ದೃಢಪಡಿಸಿರುವುದು;

4.(...) ವಿಶಾಖಿ v/s ಸ್ಟೇಟ್ ಆಫ್ ರಾಜಾಸ್ತಾನ (1997) ಪ್ರಕರಣದ ತೀರ್ಪಿನಲ್ಲಿ
ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ; 'ಭಾರತವು ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾಧನಗಳ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ಆಂತರಿಕ ಕಾಯ್ದೆ
ಇಲ್ಲದಿರುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುವ
ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಕಪಿಲಾ ಹಿಂಗೋರಾನಿ v/s ಸ್ಟೇಟ್ ಆಫ್ ಬಿಹಾರ್²³ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟು, ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ ಕಾನೂನನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಾಗ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ.

24. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಮತ್ತು ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಸಹಿ ಹಾಕಿರುವ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಗೌರವಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಘೋಷಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಒಪ್ಪಂದಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಅರ್ಥವು ಆ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆ ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳ ಅನ್ವಯಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದೊಳಗೆ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಮಾನವಹಕ್ಕಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದೆ

ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು, ಗಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಂದರುಗಳಂತಹ ಬೃಹತ್ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಮಕಾವಾಸ್ತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರಗಳ ನವೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ: ನಗರಗಳ “ಸುಂದರೀಕರಣ”, ಕ್ರೀಡೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಬೃಹತ್ ಉತ್ಸವಗಳು, ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ವರ್ಗಾವಣೆ: ರಿಯಲ್‌ಎಸ್ಟೇಟ್ ದಂಧೆ: ಖಾಸಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರ ಮನೆ ಮತ್ತು ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದೆ. ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಪುನರ್ವಸತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸೂರು ಹಾಗೂ ಜೀವನಾಧಾರಗಳ ಕೊರತೆ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದೆ.

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಭದ್ರತೆಯಂತಹ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂಸೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆರೋಗ್ಯ, ಆಹಾರ, ನೀರು, ಜೀವನಾಧಾರ, ಶಿಕ್ಷಣದ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಹಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂರ, ಅಮಾನವೀಯ ಮತ್ತು ಕೀಳಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಂತಹ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗದ ನಿರ್ಣಾಯಕ 1993/77
ರಲ್ಲಿ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ
ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಅನುಭವವಾಗುವ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ
ಮಾನವಹಕ್ಕಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದ್ದು ವಸತಿ ಹೀನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿಯು
1997ರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ 7, ಬಲವಂತದ
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ.” ಸೂಕ್ತ ಕಾನೂನಿನ ವಿಧಾನಗಳ ಅಥವಾ
ಇತರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕುಟುಂಬಗಳು
ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಮನೆ ಅಥವಾ ಭೂಮಿಯಿಂದ
ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಅಥವಾ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು.”²⁴

ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ
ಅಭಿಪ್ರಾಯ 7 “ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ರಕ್ಷಣೆ
ಇಲ್ಲದೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು, ಸೂಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಲು
ತಕ್ಕನಾದ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ”

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಜನರ ಒಡತನದ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು
ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು
ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತವೆ; ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು
ಸೌಲಭ್ಯ; ಮಾಹಿತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬೆಳೆಸುವುದನ್ನು; ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ
ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ; ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಹಾಗೂ ನಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ
ಪರಿಹಾರದ ಹಕ್ಕು; ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿತನ ಇವೆಲ್ಲವೂ
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿರುವ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಮಾನವಹಕ್ಕಿನ
ಅಂಶಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜೀವನಾಧಾರಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕಾನೂನು ಅಥವಾ ಇತರ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಪರಿಹಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಜನರು ವಸತಿಹೀನರಾಗಿ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ಜನರ ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವವರು ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಈಗಾಗಲೇ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವವರು, ದೇಸಿಯ ಜನರು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಲಕ್ಷಿತ ಗುಂಪುಗಳು.

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಭಾರತದ ಕಾನೂನು ಸಹ ಗುರುತಿಸಿದೆ.

ಸುಧಾಮ್ ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ (2010)²⁵ ದೆಹಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ;44.(...) ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಎಂಬ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಿಷಯ ಕುರಿತಂತೆ ನ್ಯಾಯಪರತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರ ಜೋಪಡಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯವೇ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬೇರು ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಪರಿಣಾಮವೂ ಸಹ ವಿಧ್ವಂಸಕಾರಿಯೇ. ಜೋಪಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು “ಹಕ್ಕಿ ಗಂಟನ್ನು” ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ನಿರಂತರ ಅಲ್ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ ಜೀವನಾಧಾರ, ಆಶ್ರಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನಾಗರಿಕ ಸವಲತ್ತುಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

57. ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ದೆಹಲಿಯ ಮಾಸ್ಟರ್‌ಪ್ಲಾನ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಪಡಿ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು “ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆ ಪ್ರತಿಗಳಂತೆ” ಕಾಣಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲ ಪ್ರತಿಗಳಂತೆ ಮೂಲಭೂತ ಬದುಕುಳಿಯುವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಜೋಪಡಿ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ, ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನರ್ವಸತಿಯು ಕೂಡ ಜೋಪಡಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನ, ಜೀವನಾಧಾರ ಮತ್ತು ಘನತೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿರಬೇಕು.

ಪಿ.ಕೆ.ಕೌಲ್ v/s ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ (2010)²⁶ ರ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್, ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ನೀಡಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇದು;

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

194. ಮೇಲಿನ ಸ್ಲಾಂಗಳು ಜೋಪಡಿನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಅಸಹಾಯಕ ಹಾಗೂ ವಂಚಿತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಅವರ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿ ನಂತರ ನಾಶಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಚಾಚಿದಷ್ಟೂ ಉದ್ದವಾಗುವ ಕೈಗಳು ಕಾನೂನಿನ ವಿವರಣೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಶಾಸನಾನಾತ್ಮಕ ಅವಕಾಶಗಳ ರಕ್ಷಾಕವಚದೊಳಗೆ “ಕಾನೂನಿನ ಆಡಳಿತ” ಎಂಬ ಪಣ ಒಡ್ಡಿ ವಂಚಿತರಿಂದ “ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು” ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದಿದೆ. ಬೇರೆಯವರ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅತಿಕ್ರಮವನ್ನು “ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ” ಅಥವಾ “ಸಂಧಾನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.”

ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು

ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಿಗಾರರು ಜರ್ಮನ್ ಫೆಡರಲ್ ಫಾರಿನ್ ಆಫೀಸ್ ಅಂಡ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ (ಜರ್ಮನಿಯ ವಿದೇಶಾಂಗ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ಜರ್ಮನಿಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂಸ್ಥೆ)ರವರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ಬರ್ಲಿನ್‌ನಲ್ಲಿ 2005 ರ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಮ್ಮಟವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು. ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಲು ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕಮ್ಮಟವು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು (ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು) ಈ ಕಮ್ಮಟದ ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಸಮಾಲೋಚನೆಯ ಫಲವಾಗಿವೆ²⁷. 2007 ರ ಜೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಕುರಿತಂತೆ ವಿಶೇಷ ವರದಿಗಾರರು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ (ಕೌನ್ಸಿಲ್) ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿತ್ತು. ಪರಿಷತ್ತು 2007ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿತು²⁸.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

1997ರಿಂದ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವ ಈ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಹಲವಾರು
ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು
ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವುದು, ನಗರ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಗಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಯೋಜನೆಗಳು ಕಾರಣವಾದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರವು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ
ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತು
ಸಮಗ್ರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಸಹ ಅವು
ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ(e/cn.4 sub2/1997/7annex). ಅವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ
ಹಕ್ಕುಗಳ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಮಿತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ (1991) ಹಾಗೂ7,
ಆಂತರಿಕ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ತತ್ವಗಳಿಗೆ (e/cn.4/1998/53/
add.2) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಣಯ 60/147ರಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿನ ತೀವ್ರ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮತ್ತು
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಗಂಭೀರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ
ಬಲಿಪಶುಗಳಾದವರ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ
ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ
ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಸತಿ ಮತ್ತು ವಾಪಸಾತಿ ಕುರಿತ ತತ್ವಗಳಿಗೆ (e/cn.4/sub.2.2005/
17) ಅನುಗುಣವಾಗಿವೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು;

- ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ವಿವರಣೆ (ಪ್ಯಾರಾ
4-8);
- ಕಠಿಣವಾದ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅನಿವಾರ್ಯ
ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಳಾಂತರ 'ಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಥನೆ' ಮತ್ತು
ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಖಾತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಜರುಗುವಂತೆ
ಮಾಡುವುದು(ಪ್ಯಾರಾ21);
- ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮುನ್ನ, ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಾಗ, ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದ ನಂತರ
ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿವರವಾದ
ಕ್ರಮಗಳ ಗಣನೆ(ಪ್ಯಾರಾ 37-58);
- ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ನಡೆಸಬೇಕಾದ 'ಸಮಗ್ರವಾದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ
ಪರಿಣಾಮದ ಅಂದಾಜು ನೀಡಲು ಕರೆ(ಪ್ಯಾರಾ 32.33,42);

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪರಿಹಾರ,ವಾಪಸಾತಿ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಪುನರ್ವಸತಿಯ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಕರೆ(ಪ್ಯಾರಾ42,60-63,69,70);
- ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಇತರೆ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಆ ಇತರೆ ಕಾರಣಗಳು ಜನಾಂಗೀಯ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಘರ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸ್ಥಳಾಂತರವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ (ಪ್ಯಾರಾ52,55);
- ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ 'ಮರು ನೆಲೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು' ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು(ಪ್ಯಾರಾ16,52-56);
- 'ಹಿಂಬರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು' ಸ್ಥಾಪಿಸಿ(ಪ್ಯಾರಾ64-67);
- 'ತಕ್ಷಣದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ' ಭಾಗವಾಗಿ ಮನೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಡತನದ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡುವುದು(ಪ್ಯಾರಾ 23,25)
- ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಲವಾದ ಲಿಂಗತ್ವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು (ಪ್ಯಾರಾ 7,15,26,29,33,34,38,39,47,50, 53,54,57, ಮತ್ತು58);
- ಮಕ್ಕಳ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು(ಪ್ಯಾರಾ 21,31,33,47,50,52,54,56);
- ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಗುಂಪುಗಳು, ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ಅಲಕ್ಷಿತ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕರೆನೀಡುವುದು (ಪ್ಯಾರಾ 21,29,31,33, 38,39,54,57);
- ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ((ಪ್ಯಾರಾ22);

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

- ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕರೆ ನೀಡುವುದು;
- ಕೆಲಸ/ಜೀವನಾಧಾರ ಕುರಿತ ಮಾನವಹಕ್ಕು (ಪ್ಯಾರಾ 43,52,63);
- ಭೂಮಿ ಕುರಿತ ಮಾನವಹಕ್ಕು (ಪ್ಯಾರಾ 16,22,25,26,30,31,43, 56,60,61,63,71);
- ಆಹಾರ ಕುರಿತ ಮಾನವಹಕ್ಕು (ಪ್ಯಾರಾ 52,57);
- ಆರೋಗ್ಯ ಕುರಿತ ಮಾನವಹಕ್ಕು (ಪ್ಯಾರಾ 16.54-57,63,68);
- ಶಿಕ್ಷಣ ಕುರಿತ ಮಾನವಹಕ್ಕು (ಪ್ಯಾರಾ 16,52,57,60,63);
- ಸರ್ಕಾರೇತರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು (ಪ್ಯಾರಾ 11,71-73);
- ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಕಡಿಮೆ ವೇತನದ ಮತ್ತು ಅಲಕ್ಷಿತ ಗುಂಪುಗಳ ಅಶಕ್ತತೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶಕ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಸದಂತೆ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕರೆ ನೀಡುವುದು (ಪ್ಯಾರಾ 8,30);

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಶಕ್ತಿಯುತ ಬಳಕೆಗಳು

ಸ್ಥಳಾಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುಸ್ಥಿರ ಪರ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡುವುದು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳಾಂತರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಕಡೆ ಗೌರವಿಸಲೇಬೇಕಾದ, ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲೇ ಬೇಕಾದ ರಾಜಿ ಇಲ್ಲದ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿವೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಹಲವು ಸ್ತರದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗಬಲ್ಲವು

- ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಕಾರ್ಯಚರಣೆ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು; ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ವಲಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ನಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯು ಯಾವುದೇ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದಿಲ್ಲ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಬದಲಿಗೆ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ
ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು
ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲೆಳುವ ಭೀತಿ ಇರುವವರು ಹಾಗು ಅವರ
ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಗುಂಪುಗಳೊಳಗೆ
ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು. ತೊಂದರೆಗೆ ಈಡಾದ ಜನರಿಗೆ ಅವರ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಅರಿವು
ಇದ್ದರೆ ಅವರ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ
ಜಾರಿಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ಸಜ್ಜಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ
ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಾಗಿದಾರ ಪಕ್ಷಗಳ
ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ (ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ವಲಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ) ನಿಗಾವಹಿಸಲು
- ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನೀತಿಸುಧಾರಣೆಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು: ವಸತಿ,
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಕಾನೂನುಗಳು, ನೀತಿಗಳು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟ್
ತೀರ್ಪುಗಳೊಳಗೆ²⁹ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬಹುದು.
ಆ ಮೂಲಕ ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ಜನರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ
ಹಿಡಿಯುವ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುವುದನ್ನು
ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬಹುದು.
- ಪ್ರಮಾಣ ನಿಗದಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳು) ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ
ನೀಡಿ ಅದನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು.
- ಯೋಜನಕಾರರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಒದಗಿಸುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ನಗರ
ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆಯ ಸಮಾನತೆ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ಸಮತೂಕ
ಮತ್ತು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ ಹಾಗು ಸಮಾಜದ
ಅಲಕ್ಷಿತ ವರ್ಗಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು
ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬಹುದು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

- ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಂದಾಜನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು (ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಕರೆದಿರುವಂತೆ) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು. ಇದರ ಗುರಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದ ನಂತರ ನ್ಯಾಯಯುತ ಪರಿಹಾರ, ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ವಾಪಸಾತಿ ಎರಡೂ ಆಗಿದೆ.³⁰
- ಸ್ಥಳಾಂತರವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಹಾಗು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ಪುನರ್ವಸತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ನಿಯೋಗಗಳಿಗೆ (ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು.
- ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆರಡರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಕಟಣೆ, ಪ್ರಸರಣ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಾಗು ಭೂಮಿ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪರಿಗಣನಾ ನೆರವೇರಿಕೆಗೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಜನಪರ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದು.
- ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಹಾಗು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಹಾಗು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಸುಧಾಮ್ ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ V/S ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್,³¹ ಹಾಗು ಪಿ.ಕೆ.ಕೌಲ್ V/S ಎಸ್ಪೆಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್,³² ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ ಹಾಗು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕುರಿತಂತೆ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಆಧರಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕರೆ ನೀಡಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸ್ಪ್ಯಾನಿಷ್,

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಫ್ರೆಂಚ್, ಅರಾಬಿಕ್, ರಶಿಯನ್ ಮತ್ತು ಚೈನೀಸ್) ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭಾರತದ ಏಳು ಭಾಷೆಗಳು (ಬೆಂಗಾಲಿ, ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಒರಿಯಾ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಉರ್ದು) ಖೆಮರ್, ತಜಿಕ್, ಸರ್ಬಿಯನ್ ಮತ್ತು ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿದೆ.³³ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯ ಅನುವಾದಗಳು ತಳಮಟ್ಟದ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಅವರ ಸೂಕ್ತವಸತಿ, ವಾಪಸಾತಿ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ಒಳಗೊಂಡ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕುರಿತ ಕೈಪಿಡಿ

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು, ಅವು ಜರುಗಿದಾಗ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಆಧರಿಸಿದ ಅಗತ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಪುನರ್ವಸತಿ ಹಾಗೂ ವಾಪಸಾತಿಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ಶಕ್ತವಾದ ಉಪಕರಣದಂತೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಇವೆ. ಇಂತಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಕೈಪಿಡಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಕೈಪಿಡಿಯು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಅಂಶಗಳು ಇದ್ದು ನಂತರ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಪಠ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದ ಜೊತೆಗೆ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇದೆ. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನೀತಿ ತಯಾರಕರ ಜೊತೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಇದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುವ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮನೆಯವರ ವಸತಿ, ಕೆಲಸ, ಭೂಮಿಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು, ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ನೇರವೇರಿಸಬೇಕು..

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬಿಸುವಿಕೆ
ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ
ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು³⁴

ಸಾರಾಂಶ

ಸಾರಾಂಶ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ
ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿ ಸೆಕ್ಷನಿನ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು
ತತ್ವಗಳನ್ನು ಈ ಸಾರಾಂಶವು ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಓದುಗರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ
ನೋಟವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಸಾರಾಂಶದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸಾರಾಂಶದ ನಂತರ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಪಠ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ (ಪ್ಯಾರಾ 1-10)

ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸದಂತೆ
ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದು ಪ್ರಭುತ್ವದ
ಹೊಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಹಲವಾರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಧನಗಳಿಂದಾಗಿ.
ಈ ಸಾಧನಗಳು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಮಾನವಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ತತ್ಸಂಬಂಧಿ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. “ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಾನೂನು
ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಖಾಸಗಿತನ, ಕುಟುಂಬ, ಆತನ/ಆಕೆಯ ಪತ್ರ
ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಕೂಡದು ಹಾಗೆಯೇ ಆತನ/ಆಕೆಯ ಗೌರವ
ಮತ್ತು ಖ್ಯಾತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನಿನ ದಾಳಿ ಮಾಡಕೂಡದು” ಎಂಬ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ವಿಧಾನದ ಅಖಂಡತೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರವು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ
ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಚರ್ಚಿಸಿವೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ “ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ”
ವಿವರಣೆ ಕುರಿತ ಎಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಗೌರವಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು
ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಅಥವಾ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಮನೆಗಳು
ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ
ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮೂಲಕ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾಸಸ್ಥಾನ,
ವಸತಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಅಥವಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು,
ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ನ್ಯಾಯಿಕ
ಅಥವಾ ಇತರ ರಕ್ಷಣಾ ವಿಧಾನಗಳ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಲಭ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೆ
ತೊಡೆದುಹಾಕುವ ಅಥವಾ ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಹಕ್ಕಿನ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೇ ಒಡೆತನ ಕುರಿತ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಭದ್ರತೆಯಾಗಿದೆ. ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಭದ್ರತೆಯೇ ಕಾಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ, ಆಹಾರ, ನೀರು, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೆಲಸ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭದ್ರತೆ, ವಸತಿ ಭದ್ರತೆ, ಕ್ರೂರ, ಅಮಾನವೀಯ ಮತ್ತು ಹೇಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಚಲನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಂತಹ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಹಲವಾರು ತೆರೆನ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದೆ. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು.

2. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು (ಪ್ಯಾರಾ 11-36)

ಎ. ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ (ಪ್ಯಾರಾ 11-12)

ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ, ಅನುಮೋದಿಸುವ, ಒತ್ತಾಯಿಸುವ, ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ, ಶುರು ಮಾಡುವ ಸಮ್ಮತಿಸುವ ಅಥವಾ ಮೌನವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವ ಬಹು ವಿಧದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿರುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯೋಜನಾ ನಿರ್ವಹಕರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಘಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಾಲೀಕರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳು ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರೇನಲ್ಲ.

ಬಿ. ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ತತ್ವಗಳು (ಪ್ಯಾರಾ 13-20)

ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಕುಲ, ಬಣ್ಣ, ಲಿಂಗ, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ನಂಬಿಕೆ, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಇತರ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಜನಾಂಗ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲ, ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನ, ವಯಸ್ಸು, ಅಂಗವಿಕಲತೆ, ಆಸ್ತಿ, ಹುಟ್ಟು ಅಥವಾ ಇತರ ಸ್ಥಾನದ ಬೇದ-ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಮಾನವಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಒಡತನ ಭದ್ರತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಂತರತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಒಡತನ ಭದ್ರತೆಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಬೇಕು.

ಸಿ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು (ಪ್ಯಾರಾ 21-27)

ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಹಲವು ಸ್ತರಗಳ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಥನೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು: (ಎ) ಕಾನೂನಿನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದಿರಬೇಕು; (ಬಿ) ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಜರುಗಿಸಬೇಕು; (ಸಿ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿ ಉದ್ದೇಶಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕೈಗೊಂಡಿರಬೇಕು; (ಡಿ) ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿವೇಕಯುತವಾಗಿರಬೇಕು; (ಇ) ಸಂಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಯುತ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ವಸತಿಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುವಷ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರಬೇಕು; ಮತ್ತು (ಎಫ್) ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯು ಒದಗಿಸುವ ರಕ್ಷಣೆಯು ಎಲ್ಲ ನೊಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ, ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ; ಅವು ಆಂತರಿಕ ಕಾನೂನಿನಡಿ ಮನೆ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಡತನ ಹೊಂದಿರಲಿ ಅಥವಾ ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರಲಿ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಡಿ. ತಡೆಗಟ್ಟುವ ತಂತ್ರಗಳು, ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು (ಪ್ಯಾರಾ 28-36)

ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಲು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಗಳು, ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು
ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ತಂತ್ರಗಳು, ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು
ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಸಚ್ಛಾಪ್ಯಾಪಾರದಂತಹವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ
ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸ್ಥಳಾಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುತ್ವವು
ಆದ್ಯತೆ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು. ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು
ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ವಿರುದ್ಧದ
ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು
ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಯನ್ನು
ಶುರುಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ,
ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬೇಕು. “ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ
ಪರಿಣಾಮಗಳ” ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು ಹಾನಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ
ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳ ಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
ಸಮಾಜದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪತ ವರ್ಗಗಳ
ಮೇಲೆ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೂ
ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಂದಾಜು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

3. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮುನ್ನ (ಪ್ಯಾರಾ 37-44)

ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು
ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕೆಳಗಿನ
ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು;

- (ಎ) ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವವರಿಗಿಲ್ಲ ಸೂಕ್ತ ನೋಟೀಸು
ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯಗಳ
ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಹವಾಲಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು;
- (ಬಿ) ನೊಂದ ಗುಂಪುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ
ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಸಮಗ್ರ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಸೇರಿದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು
ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಕು;

- (ಸಿ) ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪರಾಮರ್ಶೆ, ಟೀಕೆ ಮತ್ತು
ಅಥವಾ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಾಗಿ ತಕ್ಕ ಕಾಲಾವಕಾಶವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕು;
- (ಡಿ) ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆಗಳ
ಕುರಿತ ನ್ಯಾಯಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಲಹೆಗಳ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುವು
ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು: ಮತ್ತು
- (ಇ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ
ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ವಕೀಲರುಗಳಿಗೆ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು
ಮತ್ತು/ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವರ
ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ
ಒದಗಿಸುವುದು.

ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು,
ಅಂಗವಿಕಲರು ಇವರಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ
ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ
ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಇಡೀ
ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು
ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ.

ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ
ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯ ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು.

ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಸತಿ ಹೀನತೆಗೆ ಅಥವಾ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ
ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಬಾರದು. ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್, ಶೌಚ, ಶಾಲೆಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ
ಹಾಗೂ ಸೈಟುಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯಂತಹ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕ್ರಮಗಳು, ಪ್ರಸ್ತುತ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ
ಅವರ ಮೂಲ ವಾಸಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನವೇ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು.

4. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಾಗ (ಪ್ಯಾರಾ 45-51)

ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಥವಾ ಅವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿರುವುದು ಕಡ್ಡಾಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದವರ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಜೀವಿಸುವ ಮಾನವಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಯು ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಕೂಡದು. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಲಿಂಗತ್ವದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ವಿಪರೀತ ಚಳಿ, ಗಾಳಿಯ ಹವಾಮಾನ ಇರುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ, ಹಬ್ಬಗಳು ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಜಾ ದಿನಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮುನ್ನ ಅಥವಾ ಶಾಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಮುನ್ನ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಕೂಡದು. ನೇರ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷ ದಾಳಿ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ಹಿಂಸಾಚರಣೆಗೆ ಯಾರೂ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ನಿಯೋಗಿಗಳು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

5. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದ ನಂತರ; ತತ್ಕ್ಷಣದ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು (ಪ್ಯಾರಾ 52-58)

ನ್ಯಾಯಯುತ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಪರ್ಯಾಯ ವಸತಿ, ನಷ್ಟ ತುಂಬಿಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುವ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪದಂತಹ ಮನುಷ್ಯನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಸಂದರ್ಭ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದವರಿಗೆ ಅರ್ಹ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸುರಕ್ಷಿತ, ಸುಭದ್ರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು; (ಎ) ಅಗತ್ಯ ಆಹಾರ, ಕುಡಿಯಲು ಶುದ್ಧ ನೀರು ಮತ್ತು ಶೌಚ; (ಬಿ) ಮೂಲಭೂತ ಆಶ್ರಯ ಮತ್ತು ವಸತಿ; (ಸಿ) ಅಗತ್ಯವಾದ ಬಟ್ಟೆ; (ಡಿ) ಅಗತ್ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳು; (ಈ) ಜೀವನಾಧಾರ ಮೂಲಗಳು; (ಎಫ್) ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಮತ್ತು ಈ ಹಿಂದೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆ; ಮತ್ತು (ಜಿ) ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರಿಂದ ಕೂಡು ಕುಟುಂಬದ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ
ಸದಸ್ಯರು ಬೇರ್ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಸಹ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು.

ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು; (ಅ) ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳಾ
ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು, ಲೈಂಗಿಕ ಹಾಗು ಇನ್ಯಾವುದೇ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ
ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ಪ್ರಜನನ ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ತಕ್ಕ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್‌ನಂತಹ
ಸೇವೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಅಗತ್ಯಗಳು;
(ಬಿ) ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ
ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು;
ಹಾಗು (ಸಿ) ಹೊಸದಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್‌ಐವಿ/ಬಯ್ಡ್ಸ್ ಸೇರಿದಂತೆ
ಅಂಟು ಜಾಡ್ಯ ಮತ್ತು ಸೋಂಕಿನ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು.

ಮರುಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ
ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಪೂರೈಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು; (ಎ)
ಒಡೆತನದ ಭದ್ರತೆ; (ಬಿ) ಯೋಗ್ಯ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಅಡುಗೆ ಬಿಸಿಮಾಡಲು
ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್‌ಗೆ ಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿ, ಶೌಚ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು,
ಆಹಾರ ಗೋದಾಮಿನ ಸೌಕರ್ಯ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ, ಒಳಚರಂಡಿ
ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಹಾಗು ಸೂಕ್ತವಾದೆಡೆ ಸಾಮಾನ್ಯ
ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಂತಹ ಸೇವೆಗಳು, ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು
ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು; (ಸಿ) ಕೈಗೆಟುಕುವ ವಸತಿ; (ಡಿ) ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಳವಿರುವ,
ಚಳಿ, ಬಿಸಿಲು, ಗಾಳಿ, ಮಳೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಭೀತಿ ಒಡ್ಡುವ ಇತರ
ಅಂಶಗಳು, ರಾಜನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ರೋಗವಾಹಕಗಳು ಈ
ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸುವ, ವಾಸಿಸಲು
ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು. (ಇ) ವಂಚಿತ
ಗುಂಪುಗಳ ಸುಲಭ ಲಭ್ಯತೆ; (ಎಫ್) ನಗರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಾಗಲಿ
ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳಪಾಲನಾ
ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು (ಜಿ)
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತಕ್ಕನಾದ ವಸತಿ. ಮನೆಗೆ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ
ಸಲುವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಹ
ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು; ಖಾಸಗಿತನ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ; ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ
ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು; ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ, ಅನುಭವಿಸಿದ ಯಾವುದೇ
ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

6. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳು (ಪ್ಯಾರಾ 59-68)

ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ಭೀತಿ ಇರುವ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮಯೋಚಿತ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕಿದೆ. ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ವಿಚಾರಣೆ, ನ್ಯಾಯಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆ, ಕಾನೂನಿನ ಸಹಾಯ, ವಾಪಸಾತಿ, ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ, ಮರುನೆಲೆಸುವಿಕೆ, ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವೀಯ ಕಾನೂನುಗಳ ಗಂಭೀರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ತುತ್ತಾದವರ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು.

ಎ. ಪರಿಹಾರ (ಪ್ಯಾರಾ 60-63)

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಹಾನಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಬೇಕು. ಪರಿಹಾರವು ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕರಣದ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಗಂಭೀರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಾಗಿರಬೇಕು. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸ್ವರೂಪದಂತಹ ನಿಜವಾದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ನಗದು ಪರಿಹಾರವೂ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಗಾತ್ರ, ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವಿರುವ ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಥವಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಪರಿಹಾರದ ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳಿಗೂ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ ಸಹ-ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು.

ಬಿ. ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವಾಪಸಾತಿ (ಪ್ಯಾರಾ 64-67)

ವಾಪಸಾತಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಮರು ನೆಲೆಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸದಿದ್ದರೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಘನತೆಯೊಂದಿಗೆ ಪೂರ್ವನಿವಾಸ ಸ್ಥಳಗಳ ಅಥವಾ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಾಪಸಾಗುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ತಮ್ಮ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಹಿಂಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ತುತ್ತಾದವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಯುತ ದುರಸ್ತಿಯ ಇತರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

೬. ಮರು ನೆಲೆಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪನರ್ವಸತಿ (ಪ್ಯಾರ 68)

ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ವಾಪಸಾತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಾದರೂ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳು (ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಅಥವಾ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮರು ನೆಲೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಮರು ನೆಲೆಯು ಸಮತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜರುಗಬೇಕು.

7. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿಕೆ (ಫಾಲೋಅಪ್) (ಪ್ಯಾರ 69-70)

ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಕುರಿತ ಸಂಖ್ಯೆ, ರೀತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರುವ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶದೊಳಗಡೆಯೇ ಜರುಗುವ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುವ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಕಲಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಸಿದ ಅನುಭವಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

8. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಪಾತ್ರ (71-74)

ವಸತಿ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ಕುರಿತ ಮಾನವಹಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪೂರೈಸುವುದು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯದ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೃಪಿಡಿ

ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಡಿ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಏಜನ್ಸಿಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಅಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಳಗೆ ಮತಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇರುವ ಸದಸ್ಯ ಅಥವಾ ದಾನಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ನ್ಯಾಶನಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವವಿರುವ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಮಾನವಹಕ್ಕನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ
ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ
ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು

ಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ
ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು

ಪರಿವಿಡಿ

ಪ್ಯಾರಾಗಳು

1.	ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪ	1-10
2.	ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು	11-36
	ಎ. ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ	11-12
	ಬಿ. ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ತತ್ವಗಳು	13-20
	ಸಿ. ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಜಾರಿ	21-27
	ಡಿ. ತಡೆಗಟ್ಟುವ ತಂತ್ರಗಳು, ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	28-36
3.	ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮುನ್ನ	37-44
4.	ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಾಗ	45-51
5.	ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದ ನಂತರ; ತತ್ಕ್ಷಣದ ಪರಿಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ	52-58
6.	ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಹಾರಗಳು	59-68
	ಎ. ಪರಿಹಾರ	60-63
	ಬಿ. ನಷ್ಟ ಭರ್ತಿ ಮತ್ತು ವಾಪಸಾತಿ	64-67
	ಸಿ. ಮರುನೆಲೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ	68
7.	ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿಕೆ	69-70
8.	ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಪಾತ್ರ	71-73
9.	ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ	74

* ಫುಟ್ ನೋಟ್; ಇದು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಕುರಿತು ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಿಗಾರರು ಮಂಡಿಸಿದ
ವರದಿಯಲ್ಲಿನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯವಾಗಿದೆ.

I ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ:

1. ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಹಲವಾರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಧನಗಳಿಂದಾಗಿ. ಈ ಸಾಧನಗಳು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಮಾನವಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ತತ್ಸಂಬಂಧೀ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದ (ಆರ್ಟಿಕಲ್ 11.para1), ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ಒಪ್ಪಂದ(ಆರ್ಟಿಕಲ್ 27.para3), ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಎಲ್ಲರಿತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ನಿವಾರಣ ನಿರ್ಣಯದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 14.2(ಹೆಚ್) ನಲ್ಲಿರುವ ಅ-ತಾರತಮ್ಯದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಎಲ್ಲ ತರದ ಜನಾಂಗೀಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 5(ಇ) ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
2. “ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಖಾಸಗಿತನ, ಕುಟುಂಬ, ಆತನ/ಆಕೆಯ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಕೂಡದು ಹಾಗೆಯೇ ಆತನ/ಆಕೆಯ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಖ್ಯಾತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನಿನ ದಾಳಿ ಮಾಡಕೂಡದು” ಎಂಬ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ವಿಧಾನದ ಅಖಂಡತೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 16, ಪ್ಯಾರ 1ರಲ್ಲಿಯೂ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಇತರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು-ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸ್ಥಾನ ಕುರಿತ 1951 ರ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 21; ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನಂ.169 (1989); ಆಗಸ್ಟ್ 12, 1949ರ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಿನಿವಾ ಒಪ್ಪಂದದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 49 (4ನೇ ಜಿನಿವಾ ಒಪ್ಪಂದ)
3. ನಗರ ಮತ್ತು/ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಸ್ಥಳಾಂತರದಿಂದ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಉದ್ದೇಶಿಸಿವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಸ್ಥಳಾಂತರ (e/cn.4/sub.2/1997/7,annex) ಕುರಿತ ಸಮಗ್ರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ. ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಂ.4 (1991) ಮತ್ತು ನಂ.7 (1997), ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ತತ್ವಗಳು (e/cn.4/1998/53 add.2) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯು ತನ್ನ ನಿರ್ಣಯ 60/147 ರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಕಾನೂನಿನ ಗಂಭೀರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಈಡಾಗಿರುವವರ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು, ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ (ನೋಡಿ e/cn.4/sub.2/2005/17 and add.1) ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಕುರಿತ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿವೆ.

4. ನಗರ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರವು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಚರ್ಚಿಸಿವೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ “ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ” ಆವರಣ ಕುರಿತ ಎಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಗೌರವಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಅಥವಾ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮೂಲಕ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾಸಸ್ಥಾನ, ವಸತಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಅಥವಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಥವಾ ಇತರ ರಕ್ಷಣಾ ವಿಧಾನಗಳ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಲಭ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೆ ತೊಡೆದುಹಾಕುವ ಅಥವಾ ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಹಕ್ಕಿನ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೇ ಒಡತನ ಕುರಿತ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಭದ್ರತೆಯಾಗಿದೆ. (ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಎ-ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ನಿಷೇಧವು ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಒಪ್ಪಂದಗಳಲ್ಲಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿ ಜಾರಿ ಮಾಡುವ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ)

5. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನಡಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೃಪಿಡಿ

ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ಒಡತನದ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಭದ್ರತೆಯ ಕೊರತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಹೊಂದಿದೆ. ಜನರನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗಳು, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಅವರ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳಿಸುವ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಸಮೂಹ ಉಚ್ಚಾಟನೆ, ಸಮೂಹ ದೇಶಾಂತರ, ಜನಾಂಗೀಯ ಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಆಚರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೇ ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಳಾಂತರದ (ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬಿ-ಆಂತರಿಕ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ತತ್ವಗಳ ತತ್ವ 6ಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ) ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು.

6. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ, ಆಹಾರ, ನೀರು, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೆಲಸ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭದ್ರತೆ, ವಸತಿ ಭದ್ರತೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರೂರ, ಅಮಾನವೀಯ ಮತ್ತು ಹೇಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಚಲನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಂತಹ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಹಲವಾರು ತೆರೆನ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದೆ. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು.
7. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು, ವಿಂಗಡಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇದರ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವವರು ಕಡುಬಡವರು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲರಾದ, ಅಲಕ್ಷಿತವರ್ಗಗಳ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು.
8. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು “ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ” ನೆಪದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತವಾದ ಅಥವಾ ಜಾರಿಗೊಂಡ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು. ಈ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಯಾವುದೆಂದರೆ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು (ದೊಡ್ಡ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು, ಬೃಹತ್ ಉದ್ದಿಮೆ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಅಥವಾ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಉದ್ಯಮಗಳು); ನಗರ ನವೀಕರಣ, ಸ್ಥಳಗಳ ಸುಧಾರಣೆ, ವಸತಿ ನವೀಕರಣ, ನಗರ ಸುಂದರೀಕರಣ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಭೂಉಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ (ಕೃಷಿ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ) ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭೂ-ಸ್ವಾಧೀನ ವಿಧಾನಗಳು; ಆಸ್ತಿ, ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಮತ್ತು ಭೂ ಹಗರಣಗಳು; ಭೂಮಿಯ ಲಗಾಮಿಲ್ಲದ ಸಟ್ಟಾವ್ಯಾಪಾರ; ಬೃಹತ್ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟಗಳು; ಮತ್ತು ತೋರಿಕೆಯ ಪರಿಸರವಾದಿ ಉದ್ದೇಶಗಳು. ಆಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಾಯದ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

9. ಪರಿಸರನಾಶ ಅಥವಾ ಹಾಳಾಗುವುದರಿಂದ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗಲಭೆಗಳು, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅಥವಾ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ವಿಪತ್ತುಗಳು, ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ಕ್ಷೋಭೆ, ಆಂತರಿಕ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಥವಾ ಮಿಶ್ರ ಸಂಘರ್ಷ (ಆಂತರಿಕ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯಾಮವಿರುವ) ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತುರ್ತುಗಳು ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ತೆರವು, ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಒಳಗೊಂಡ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿರದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪರಿಗಣನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಅವು ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿರಬಹುದಿತ್ತು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ವ್ಯಾಪಕ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಗಂಭೀರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಬಲಿಯಾದವರ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು, ಆಂತರಿಕ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಕುರಿತ ತತ್ವಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

10. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಜರುಗುವ ಬಹುಸ್ತರದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಲೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು, ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ "ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ"ಗೆ ಕಾರಣವಾಗದಿರುವಂತಹ ಸಾಧನಗಳು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಜರುಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ತಡೆಯು ವಿಫಲವಾಗಿ ಯಾರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸುವ ನೀತಿಗಳು, ಕಾಯ್ದೆ, ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ತಡೆಯು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಕಾರ್ಯರೂಪಿ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

II. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

ಎ. ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ

11. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ, ಅನುಮೋದಿಸುವ, ಒತ್ತಾಯಿಸುವ, ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ, ಶುರು ಮಾಡುವ ಸಮ್ಮತಿಸುವ ಅಥವಾ ಮೌನವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವ ಬಹು ವಿಧದ ಕತ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿರುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯೋಜನಾ ನಿರ್ವಹಕರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಘಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಾಲೀಕರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳು ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರೇನಲ್ಲ.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನಡಿ ಬರುವ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳ ಕುರಿತ ಗೌರವ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರರ್ಥ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು; ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳು ಪ್ರಭುತ್ವದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿಯಂತ್ರಣದೊಳಗೆ ಇತರರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಬೇಕು;

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಮತ್ತು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ
ಒದಗಿಸುವ ತಡೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
ಈ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ನಿರಂತರ ಮತ್ತು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಮಾಡಬೇಕಾದಂತಹವಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದು ಮೊದಲು ಮತ್ತು ನಂತರ
ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುದಿಲ್ಲ.

ಬಿ. ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ತತ್ವಗಳು

13. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ
ಸೂಕ್ತ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಹಕ್ಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಹಕ್ಕು ಇದೆ.
ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಸಗಿತನ, ಕುಟುಂಬ, ಮನೆಯೊಳಗೆ
ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದರ ವಿರುದ್ಧ
ಮತ್ತು ಒಡತನ ಕುರಿತ ಕಾನೂನು ಭದ್ರತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ
ಹಕ್ಕು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
14. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಕುಲ, ಬಣ್ಣ,
ಲಿಂಗ, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ನಂಬಿಕೆ, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯ,
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಜನಾಂಗ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲ, ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಥವಾ
ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನ, ವಯಸ್ಸು, ಅಂಗವಿಕಲತೆ, ಆಸ್ತಿ, ಹುಟ್ಟು ಅಥವಾ
ಇತರ ಸ್ಥಾನದ ಬೇಧ-ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಮಾನವಹಕ್ಕು ಮತ್ತು
ಒಡತನ ಭದ್ರತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ
ಪ್ರಭುತ್ವವು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
15. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಬಲವಂತದ
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಒಡತನ ಭದ್ರತೆ
ಮಾನವಹಕ್ಕನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಸಮಾನವಾಗಿ
ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಬೇಕು.
16. ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಮರುನೆಲೆಯ
ಹಕ್ಕಿದೆ. ಈ ಹಕ್ಕು ಉತ್ತಮ ಅಥವಾ ಸಮಾನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪರ್ಯಾಯ
ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ವಸತಿಯು
ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಕ್ತತೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಅವೆಂದರೆ-
ಸಾಧ್ಯತೆ, ಭರಿಸುವಿಕೆ, ವಾಸಯೋಗ್ಯತೆ, ಒಡತನ ಭದ್ರತೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಅನುರೂಪತೆ, ಸ್ಥಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಂತಹ
ಅಗತ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆ. (ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಿ-ಆ.ಸಾ.ಮತ್ತು ಸಾಂ. ಹಕ್ಕುಗಳ
ಸಮಿತಿಯು 1991 ರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ
ಅಭಿಪ್ರಾಯ 4ನ್ನು ನೋಡಿ)

17. ಅವನ ಅಥವಾ ಅವಳ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆಯ
ಹಕ್ಕಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೇಳುವ ಅಥವಾ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಭೀತಿ ಇರುವ
ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಥವಾ
ಇತರ ಸಮರ್ಪಕ ಪರಿಹಾರಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು
ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
18. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಥವಾ
ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಹಕ್ಕು ಚಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ
ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು
ಜಾರಿಗೊಳಿಸದರಿಂದ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ದೂರವಿರಬೇಕು.
19. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ನಿಷೇಧವು ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ
ಜನರ ಜನಾಂಗೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಕುಲಸಂಬಂಧಿ ಸಂಯೋಜನೆಯ
ಮಾರ್ಪಾಡಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸ್ವೇಚ್ಛಾನುಸಾರಿ ಸ್ಥಳಾಂತರವನ್ನು
ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.
20. ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು
ಅವರ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಚಿಸಬೇಕು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಸಹಾಯದ ನಿಬಂಧನೆ ಮತ್ತು ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಸಿ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು

ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು
ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಹಲವು
ಸ್ತರಗಳ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದರಿಂದಾಗಿ
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಥನೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಯಾವುದೇ
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು: (ಎ) ಕಾನೂನಿನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದಿರಬೇಕು; (ಬಿ)
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಜರುಗಿಸಬೇಕು;
(ಸಿ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿ ಉದ್ದೇಶಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕೈಗೊಂಡಿರಬೇಕು;
(ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಡಿ-ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾ.ದ.ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಉದ್ದೇಶಿಸುವುದು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ
ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲರಾದವರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು) (ಡಿ)
ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿವೇಕಯುತವಾಗಿರಬೇಕು; (ಇ) ಸಂಪೂರ್ಣ
ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಯುತ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ವಸತಿಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿ
ಪಡಿಸುವಷ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರಬೇಕು; ಮತ್ತು (ಎಫ್) ಪ್ರಸ್ತುತ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈ
ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯು ಒದಗಿಸುವ ರಕ್ಷಣೆಯು ಎಲ್ಲ ನೊಂದ
ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ಗುಂಪುಗಳು ಅವು ಆಂತರಿಕ ಕಾನೂನಿನಡಿ
ಮನೆ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಡತನ ಹೊಂದಿರಲಿ ಅಥವಾ
ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರಲಿ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

22. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲದೆ
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವಂತಹ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನೀತಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು
ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕು
ಸ್ಥಾಪನೆ ಅಥವಾ ಜಪ್ತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು
ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕೈಬಿಡಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ- ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ
ಅಥವಾ ವಂಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳ
ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಅಥವಾ ಮರು ಹಂಚಿಕೆಯ
ಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಸಮರ್ಥನೀಯ. ಯಾವುದೇ
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ
ಅನ್ವಯಿಸುವ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ
ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿಬದ್ಧವಾಗಿರದೆ ನಡೆಸುವ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ
ಸೂಕ್ತ ನಾಗರಿಕ ಅಥವಾ ಅಪರಾಧ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ದಂಡಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು
ವಿಧಿಸಬೇಕು. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ, ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ
ಉಳಿವೆ ಅಥವಾ ಅದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ
ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಥವಾ ಇತರ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರಗಳು
ಲಭ್ಯವಾಗುವುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

23. ಎಲ್ಲರೂ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು
ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಭುತ್ವವು ತನ್ನ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಲಭ್ಯವಿರುವ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನೀತಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ತರ್ತುಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇ(ಆ.ಸಾ.ಮತ್ತು ಸಾಂ.ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿಯು 1991ರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಕುರಿತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಟೀಕೆ ಸಂ.3ನ್ನು ನೋಡಿ)

24. ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವತರಹದ ತಾರತಮ್ಯವೂ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರದಿರುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ನೀತಿಯನ್ನು ಅವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹ ಪರಾಮರ್ಶೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಖಾಸಗೀಕರಣ, ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರತ್ವ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನವು ಉದ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತೆ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅನುವು ಅಥವಾ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಎಫ್ (ಸೂಕ್ತ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಭಾಗವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕು ಕುರಿತ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗದ ವಿಶೇಷ ವರದಿಗಾರರ 2002ರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯ ಕುರಿತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ)

25. ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿ ಬರುವ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ಆಚರಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನ್ಯಾಯಿಕ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಅಂತಹ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕೊರತೆಯಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಒಡತನದ ಕಾನೂನಿನ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಗುರಿ ಇರುವಂತಹ ತಕ್ಷಣದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಅಧಿಕೃತ ಹಕ್ಕು ಇಲ್ಲದವರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

26. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು. ಅಂತಹ ಕ್ರಮಗಳು ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ನೀಡಬೇಕು.

27. ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಬಹುಪಕ್ಷೀಯ ವೇದಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ದಾನಿಗಳಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿಯೋ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರದ 8 (ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆಯ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 22; ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 55 ಮತ್ತು 56; ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 2, ಪ್ಯಾರ 1,11,15,12 ಮತ್ತು 23; ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಒಪ್ಪಂದದ ಆರ್ಟಿಕಲ್ 23 ಪ್ಯಾರ 4 ಮತ್ತು 28 ಪ್ಯಾರ 3) ಭಾಗವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಮಾಡಬೇಕು. ತಾವು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಬದ್ಧವಾಗಿರದ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಥವಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸುವ ಅಥವಾ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು.

28. ಡಿ. ತಡೆಗಟ್ಟುವ ತಂತ್ರಗಳು, ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಲು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಗಳು, ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

29. ಪ್ರಭುತ್ವವು ಪ್ರಸ್ತುತ ತಂತ್ರ, ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹ ಪರಾಮರ್ಶೆಯು ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಅಲಕ್ಷಿತ ಹಾಗೂ ದುರ್ಬಲ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಗುಂಪುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

30. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ರಿಯಲ್‌ಎಸ್ಟೇಟ್ ಸೆಟ್ಟಾ ವ್ಯಾಪಾರದಂತಹವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ತೊಡೆದುಹಾಕುವಂತಹ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಡೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಸತಿ ಮತ್ತು ಗೇಣಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಹಾಗೂ ಅಲಕ್ಷಿತ ಗುಂಪುಗಳ ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶಕ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ವಸತಿ ಅಥವಾ ಭೂಮಿಯ ಹೆಚ್ಚಳದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತರವುಗೊಳಿಸಲು ಅಥವಾ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಅಥವಾ ಭೂಮಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಲು ನಿವಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ದೈಹಿಕ ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಡ ಹಾಕುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ತಕ್ಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು.
31. ಹಿರಿಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅಂಗವಿಕಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತಹ ವಂಚಿತ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು.
32. ಸ್ಥಳಾಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಂತಹ ತಂತ್ರಗಳ ಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಶುರುಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬೇಕು. “ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ” ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು ಹಾನಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳ ಶೋಧನೆಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
ಸಮಾಜದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಅಲಕ್ಷಿತ ವರ್ಗಗಳ
ಮೇಲೆ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯು ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೂ
ಈ ಅಂದಾಜು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

33. ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವು, ಸಮಾಜದ ಮಹಿಳೆ, ಮಕ್ಕಳು, ಹಿರಿಯರು
ಮತ್ತು ಅಲಕ್ಷಿತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಭಿನ್ನ
ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.
ಅಂತಹ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿಡಿ ದತ್ತಾಂಶಗಳ (disaggregated
data) ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಆಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ಭಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು
ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಬಹುದು.
34. ವಕೀಲರು, ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಯೋಜನೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ನಗರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಯೋಜನಾಕಾರರಂತಹ
ವೃತ್ತಿಪರರಿಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ನಿಯಮಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ
ಕುರಿತ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ವಸತಿಗೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಳಜಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ
ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
35. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳು ಹಾಗೂ ನೀತಿಗಳ ಕುರಿತ ಸೂಕ್ತ
ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಸಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ
ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಈಡಾಗುವವರಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ
ಅನುರೂಪವಾದ ಚಾನೆಲ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ
ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು.
36. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಥವಾ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ
ಮುಂದೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕರಣವು ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ
ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು.

III. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮುನ್ನ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು
ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕೆಳಗಿನ
ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು;

- (ಎ) ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಸೂಕ್ತ ನೋಟೀಸು
ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯಗಳ
ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಹವಾಲಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು;
- (ಬಿ) ನೊಂದ ಗುಂಪುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ
ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಸಮಗ್ರ
ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಸೇರಿದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು
ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಕು;
- (ಸಿ) ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪರಾಮರ್ಶೆ, ಟೀಕೆ ಮತ್ತು
ಅಥವಾ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಾಗಿ ತಕ್ಕ ಕಾಲಾವಕಾಶವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕು;
- (ಡಿ) ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆಗಳ
ಕುರಿತ ನ್ಯಾಯಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಲಹೆಗಳ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುವು
ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು: ಮತ್ತು
- (ಇ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ
ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ವಕೀಲರುಗಳಿಗೆ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು
ಮತ್ತು/ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವರ
ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ
ಒದಗಿಸುವುದು.

38. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು,
ಅಂಗವಿಕಲರು ಇವರಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ
ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ
ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಇಡೀ
ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು
ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ
ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಕುರಿತು ಒಮ್ಮತ ಮೂಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ
ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಯಂತಹ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರವಿರುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಂಗವು
ಸಂಧಾನ, ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ
ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು.

39. ಮಹಿಳೆಯರು, ದುರ್ಬಲರು ಮತ್ತು ಅಲಕ್ಷಿತ ಗುಂಪುಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ
ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಈಡಾದ ಎಲ್ಲ ಸ್ತರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ
ಸಂವಾದ ಮತ್ತು ಸಮಾಲೋಚನೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ
ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು. ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಾಧನ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು
ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮಾಡಬೇಕು.
40. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು,
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು
ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು.
41. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ
ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯ ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನೋಟೀಸು, ನಿರ್ಧಾರ ಕುರಿತ
ವಿವರವಾದ ಸಮರ್ಥನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು;
(ಎ) ವಿವೇಕಯುತ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು; (ಬಿ) ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ
ಪರ್ಯಾಯದ ಪೂರ್ಣ ವಿವರ; ಮತ್ತು (ಸಿ) ಪರ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದೆಡೆ
ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮುಂದಾಲೋಚಿಸಿ
ಕನಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು. ಎಲ್ಲ ಅಂತಿಮ
ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಯುತ ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ
ಒಳಪಡಿಸಬೇಕು. ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ
ವೆಚ್ಚವಿಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆಗೆ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವುದನ್ನು
ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಬೇಕು.
42. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾದವರು ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ, ಹೂಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ
ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವ ತಪಶೀಲು
ಪಟ್ಟಿಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಗಾಗಬೇಕಾದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ನೋಟೀಸು ಅನುವು
ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

43. ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬಲಿಯಾಗುವುದು, ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಕಾರಣವಾಗಬಾರದು. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಭುತ್ವವು ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರ್ಯಾಯ ವಸತಿ, ಮರುನೆಲೆ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದಕ ಭೂಮಿ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಆ ಕ್ರಮಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಮೂಲ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಜೀವನಾಧಾರ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ವಸತಿ ಇರಬೇಕು.
44. ವಸತಿ ನಿರ್ಮಾಣ, ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ; ವಿದ್ಯುತ್, ಶೌಚ, ಶಾಲೆ, ರಸ್ತೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ನಿವೇಶನಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯಂತಹ ಎಲ್ಲ ಮರುನೆಲೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವಾಸಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ಜನರು ಬರುವ ಮುನ್ನವೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೆಚ್ (ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಸೆಕ್ಷನ್ 5 ನ್ನು ನೋಡಿ)

IV. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಾಗ

45. ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಗೌರವಿಸುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಥವಾ ಅವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿರುವುದು ಕಡ್ಡಾಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗುರುತು ಹೇಳಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಲು ಇರುವ ಅಧಿಕೃತ ಆಧಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.
46. ಮನವಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೀಕ್ಷಕರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ತಟಸ್ಥ ವೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
47. ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದವರ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಜೀವಿಸುವ ಮಾನವಹಕ್ಕು ಮತ್ತು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಭದ್ರತೆಯು ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಕೂಡದು. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಲಿಂಗತ್ವದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

48. ಕಾನೂನಿನ ರೀತ್ಯ ಬಳಸುವ ಬಲಪ್ರಯೋಗವು ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣತೆಯನ್ನು, ಜೊತೆಗೆ ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಬಳಕೆ ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಬಲವಂತ ಹೇರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಕಾನೂನನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗೌರವಿಸಲೇಬೇಕು.
49. ವಿಪರೀತ ಚಳಿ, ಗಾಳಿಯ ಹವಾಮಾನ ಇರುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ, ಹಬ್ಬಗಳು ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಜಾ ದಿನಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮುನ್ನ ಅಥವಾ ಶಾಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಮುನ್ನ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಕೂಡದು.
50. ನೇರ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷ ದಾಳಿ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ಹಿಂಸಾಚರಣೆಗೆ ಯಾರೂ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ನಿಯೋಗಿಗಳು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ನೆಲಸಮ ಮಾಡುವ, ಸುಡುವ ಅಥವಾ ಇತರ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಧ್ವಂಸದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಂಚಿತರಾಗಬಾರದು ಅಥವಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಬಾರದು. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ನಾಶವಾಗದಂತೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ, ನೆಲೆಸದಂತೆ ಅಥವಾ ಬಳಸದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.
51. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದವರ ಕೈಲೇ ಅವರ ನಿವಾಸಗಳು ಅಥವಾ ಇತರ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ನಿಯೋಗಿಗಳು ಒತ್ತಾಯಿಸಕೂಡದು. ಸ್ವತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.
52. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದ ನಂತರ ; ತತ್ಕ್ಷಣದ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು (ಪ್ಯಾರಾ 52-58)

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ನ್ಯಾಯಯುತ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಪರ್ಯಾಯ ವಸತಿ, ನಷ್ಟ ತುಂಬಿಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುವ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು, ಮನುಷ್ಯನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ. ಸಂದರ್ಭ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದವರಿಗೆ ಅರ್ಹ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸುರಕ್ಷಿತ, ಸುಭದ್ರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು; (ಎ) ಅಗತ್ಯ ಆಹಾರ, ಕುಡಿಯಲು ಶುದ್ಧ ನೀರು ಮತ್ತು ಶೌಚ; (ಬಿ) ಮೂಲಭೂತ ಆಶ್ರಯ ಮತ್ತು ವಸತಿ; (ಸಿ) ಅಗತ್ಯವಾದವರುಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ; (ಡಿ) ಅಗತ್ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳು; (ಈ) ಜೀವನಾಧಾರ ಮೂಲಗಳು; (ಎಫ್) ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಮತ್ತು ಈ ಹಿಂದೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆ; ಮತ್ತು (ಜಿ) ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರಿಂದ ಕೂಡು ಕುಟುಂಬದ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರು ಬೇರ್ಪಡದಿರುವುದನ್ನು ಸಹ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು.

53. ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರಬರಾಜುಗಳ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾನರಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
54. ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮಾನವಹಕ್ಕಿನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಗಾಯಗೊಂಡ, ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದ, ಒಕ್ಕಲೆದ್ದವರಲ್ಲದೆ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಇರುವವರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಡವಾಗದಂತೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾರಣವನ್ನಷ್ಟೇ ಆಧರಿಸದೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು ದೊರಕಬೇಕು. ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು; (ಅ) ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು, ಲೈಂಗಿಕ ಹಾಗೂ ಇನ್ಯಾವುದೇ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ಪ್ರಜನನ ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ತಕ್ಕ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್‌ನಂತಹ ಸೇವೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಅಗತ್ಯಗಳು; (ಬಿ) ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು;

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಹಾಗೂ (ಸಿ) ಹೊಸದಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್‌ಐವಿ / ಏಯ್‌ಡ್ಸ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಂಟು ಜಾಡ್ಯ ಮತ್ತು ಸೋಂಕಿನ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು.

55. ಮರುಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಪೂರೈಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಐ (ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಆ,ಸಾ,ಮತ್ತು ಸಾಂ, ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿಯು 1991ರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ 4 ನೋಡಿ) ; (ಎ) ಒಡತನದ ಭದ್ರತೆ; (ಬಿ) ಯೋಗ್ಯ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಅಡುಗೆ ಬಿಸಿ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್‌ಗೆ ಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿ, ಶೌಚ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಆಹಾರ ಗೋದಾಮಿನ ಸೌಕರ್ಯ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ, ಒಳಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಂತಹ ಸೇವೆಗಳು, ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು; (ಸಿ) ಕೈಗೆಟುಕುವ ವಸತಿ; (ಡಿ) ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಳವಿರುವ ಚಳಿ, ಬಿಸಿಲು, ಮಳೆ, ತೇವ ಗಾಳಿ ಅಲ್ಲದೆ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಭೀತಿಯೊಡ್ಡುವ ಇತರ ಅಂಶಗಳು ರಾಚನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ರೋಗವಾಹಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸುವ, ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. (ಇ) ವಂಚಿತ ಗುಂಪುಗಳ ಸುಲಭ ಲಭ್ಯತೆ; (ಎಫ್) ನಗರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಾಗಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು (ಜಿ) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತಕ್ಕನಾದ ವಸತಿ. ಮನೆಗೆ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಸಲುವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು; ಖಾಸಗಿತನ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ; ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು; ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ, ಅನುಭವಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ.
56. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮರುನೆಲೆಯ ಅನುರೂಪತೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವಾಗ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಯಾವುದೇ ಮರುನೆಲೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು;
- (ಎ) ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ಸಮಗ್ರ ಮರುನೆಲೆ ನೀತಿ ಬರುವವರೆಗೂ ಯಾವ ಮರುನೆಲೆಯೂ ಜರುಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

- (ಬಿ) ಮರುನೆಲೆಸುವಿಕೆಯು ಆಸ್ತಿ ಒಡೆತನ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಹಿಳೆ, ಮಕ್ಕಳು, ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ದುರ್ಬಲ ಗುಂಪುಗಳ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು.
- (ಸಿ) ಮರುನೆಲೆಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಕರ್ತೃಗಳು ಮರುನೆಲೆಸುವಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ ವೆಚ್ಚಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಹ-ಸಂಬಂಧಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸುವುದು ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ;
- (ಡಿ) ತೊಂದರಗೀಡಾದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅವರ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಹಾನಿಗೊಳಗಾಗಬಾರದು ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಿರಂತರ ಸುಧಾರಣೆಯ ಹಕ್ಕು ಸಹ ಅತಿಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದು. ಇದು ಮರುನೆಲೆಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿತೇಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- (ಇ) ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮರು ನೆಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವಸಮ್ಮತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅವಶ್ಯಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಒದಗಿದಂತೆ ಕಡ್ಡ;
- (ಎಫ್) ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಅವಶ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯಾಣದ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವೆಚ್ಚವು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆಯ-ವ್ಯಯದ ಮೇಲೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಇಡಬಾರದು;
- (ಜಿ) ಮರುನೆಲೆಯ ನಿವೇಶನಗಳು ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಭೀತಿಯೊಡ್ಡುವ ಕಲುಷಿತ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಕಲುಷಿತ ಮೂಲಕ್ಕೆ ನಿಕಟವಾಗಿರಬಾರದು;
- (ಹೆಚ್) ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮರುನೆಲೆ ಕುರಿತ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ವಸತಿ ಅಥವಾ ನಿವೇಶನ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ
ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ
ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಭೂಹೀನರು,
ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು
ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು.

(ಐ) ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳ
ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಇಡೀ ಮರುನೆಲೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು
ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ
ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮರುನೆಲೆಯ ದಿನಾಂಕಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ 90 ದಿನಗಳ
ನೋಟಿಸನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು.; ಹಾಗೂ

(ಕೆ) ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು
ತಟಸ್ಥ ವೀಕ್ಷಕರು ಮರುನೆಲೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದು ಬಲಪ್ರಯೋಗ,
ಹಿಂಸೆ ಅಥವಾ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು
ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು.

57. ಪುನರ್ವಸತಿ ನೀತಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಅಲಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ
ಗುಂಪುಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
ಆ ಮೂಲಕ ಅವರು ವಸತಿ, ಆಹಾರ, ನೀರು; ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ,
ವ್ಯಕ್ತಿ ಭದ್ರತೆ, ವಸತಿ ಭದ್ರತೆ, ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕೀಳಾಗಿ
ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಓಡಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ
ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು.

58. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ
ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗಕೂಡದು. ಈ ಹಕ್ಕು
ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಹಕ್ಕು ಸಾಕಾರವಾಗುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಮರುನೆಲೆ
ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿನ ಅತಿಥೇಯ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ
ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

V. ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳು

ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ಭೀತಿ ಇರುವ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ
ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮಯೋಚಿತ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕಿದೆ.
ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ವಿಚಾರಣೆ, ನ್ಯಾಯಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆ, ಕಾನೂನಿನ ಸಹಾಯ,

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ವಾಪಸಾತಿ, ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ, ಮರುನೆಲೆಸುವಿಕೆ, ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವೀಯ ಕಾನೂನುಗಳ ಗಂಭೀರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ತುತ್ತಾದವರ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು.

ಎ. ಪರಿಹಾರ

60. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪಶ್ಯಕವಾದಾಗ, ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅಥವಾ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ, ನಿಜವಾದ ಅಥವಾ ಇತರ ಆಸ್ತಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳ ಯಾವುದೇ ಹಾನಿಗೆ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಅಥವಾ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಹಾನಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಬೇಕು. ಪರಿಹಾರವು ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕರಣದ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಗಂಭೀರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೆಂದರೆ ಜೀವ ಅಥವಾ ಅವಯವಗಳ ಹಾನಿ; ದೈಹಿಕ ಅಥವಾ ಮಾನಸಿಕ ತೊಂದರೆ; ಉದ್ಯೋಗ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಒಳಗೊಂಡ ಅವಕಾಶಗಳ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ದುಡಿಮೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನಾಶವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಥವಾ ಭೌತಿಕ ಹಾನಿ; ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಥವಾ ಪರಿಣಿತರ ಸಹಾಯ, ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳು ಹಾಗು ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ತಗುಲುವ ವೆಚ್ಚ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸ್ವರೂಪದಂತಹ ನಿಜವಾದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ನಗದು ಪರಿಹಾರವೂ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಗಾತ್ರ, ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವಿರುವ ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಥವಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು.

61. ಒಕ್ಕಲೆದ್ದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಮೇಲೆ ಒಡತನ ಇರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹಾನಿ ಪರಿಹಾರ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಹಾನಿಗೊಂಡ ಆಸ್ತಿಗಳ ಸಾರಿಗೆಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಲ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಹಾನಿಯೂ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಸೇರಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಕರಣದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಸ್ಥಂ
ವಸತಿಗಳಂತಹ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾನಿಗೂ ಪರಿಹಾರದ
ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

62. ಎಲ್ಲ ಪರಿಹಾರದ ಪ್ರಾಕೇಜುಗಳಿಗೂ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ
ಸಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಒಂಟಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು
ವಿಧವೆಯರಿಗೂ ಅವರದೇ ಪರಿಹಾರದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.
63. ಮರುನೆಲೆಯ ಸಹಾಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡದಿರುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ
ಹಾನಿಯು ಅಂದಾಜು ನಷ್ಟ ಹಾಗೂ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು
ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೂ ನಿವೇಶನ ಮತ್ತು ವಸತಿ ರಚನೆ;
ವಸ್ತುಗಳು, ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ; ಅಡವು ಅಥವಾ ಇತರೆ ಸಾಲದ ಮೇಲಿನ
ದಂಡಗಳು; ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಸತಿ; ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿನ
ಶುಲ್ಕಗಳು; ಪರ್ಯಾಯ ವಸತಿ; ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಳ;
ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶಗಳು; ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ
ಆರೈಕೆ; ಮರುನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವೆಚ್ಚಗಳು (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜೀವನಾಧಾರದ
ಮೂಲಗಳಿಂದ ದೂರವಾದ ಮರುನೆಲೆ). ಎಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ,
ಒಕ್ಕಲೆದ್ದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಜೀವನಾಧಾರ ಮೂಲವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ
ಪರಿಣಾಮ ಮತ್ತು ನಷ್ಟದ ಅಂದಾಜು ವ್ಯಾಪಾರ ನಷ್ಟದ ಮೌಲ್ಯ, ಸಲಕರಣೆ/
ದಾಸ್ತಾನು ಸಂಗ್ರಹ, ಜಾನುವಾರು, ಭೂಮಿ, ಮರಗಳು/ಬೆಳೆ ಮತ್ತು
ಕಳೆದುಕೊಂಡ/ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕೂಲಿ/ಸಂಬಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಬಿ. ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವಾಪಸಾತಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ (ಮೇಲೆ
ಪ್ಯಾರ 8 ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ) ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ
ಸಂದರ್ಭಗಳು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವಾಪಸಾತಿಗೆ ಅನುವು
ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೂ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಅನುವು
ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು,
ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಈ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ
ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಆದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು
ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗಳು, ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಮೂಲಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ
ಹಿಂತಿರುಗುವ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಲವಂತಪಡಿಸಬಾರದು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

65. ವಾಪಸಾತಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಮರುನೆಲೆಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸದಿದ್ದರೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಘನತೆಯೊಂದಿಗೆ ಪೂರ್ವನಿವಾಸ ಸ್ಥಳಗಳ ಅಥವಾ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಾಪಸಾಗುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಹಿಂತಿರುಗಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮರು ಸಮನ್ವಯತೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಿಂತಿರುಗುವ/ ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘೋರ್ಣವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುಟುಂಬ, ಸಮುದಾಯ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ, ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಥವಾ ಇತರ ಲಿಂಗತ್ವ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮೀರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳೇ ಮಹಿಳೆಯರ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಅಥವಾ ಹೊರಗಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

66. ಹಿಂತಿರುಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

67. ತಮ್ಮ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆಸ್ತ ಮತ್ತು ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಗೆ ತುತ್ತಾದವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಯುತ ದುರಸ್ತಿಯ ಇತರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಿ. ಮರು ನೆಲೆಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪನರ್ವಸತಿ

68. ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ವಾಪಸಾತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಾದರೂ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳು (ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಅಥವಾ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಆಧಾರಿತ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮರು ನೆಲೆಗೆ
ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಮರು ನೆಲೆಯು ಸಮತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯೋಚಿತ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ
ಜರುಗಬೇಕು.

VI. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿಕೆ(ಫಾಲೋಅಪ್) (ಪ್ಯಾರ 69-70)

69. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದರ ಕುರಿತ ಸಂಖ್ಯೆ, ರೀತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ
ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರುವ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು
ಪ್ರದೇಶದೊಳಗಡೆಯೇ ಜರುಗುವ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು
ದೃಢೀಕರಿಸುವ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ
ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಕಲಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು
ಆಧರಿಸಿದ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಸಿದ ಅನುಭವಗಳ
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ
ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.
70. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂಸ್ಥೆಯಂತಹ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ
ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಹಾಗೂ
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು
ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ತನಿಖೆ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕು.

VII. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಪಾತ್ರ (71-74)

71. ವಸತಿ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ಕುರಿತ ಮಾನವಹಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು,
ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪೂರೈಸುವುದು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯದ
ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು
ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಡಿ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು
ಇತರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಅಂತಹ
ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಳಗೆ ಮತಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇರುವ ಸದಸ್ಯ ಅಥವಾ ದಾನಿ
ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

72. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಕುರಿತ ದೂರು ವಿಧಾನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಪರಿಹಾರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ನ್ಯಾಯಿಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ತೊಂದರೆಗೀಡಾದವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು.
73. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ನ್ಯಾಶನಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಉದ್ಯಮಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವವಿರುವ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬಲವಂತದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಯ ಮಾನವಹಕ್ಕನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು.

VIII. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ, ಬದಲಾಯಿಸುವಂತೆ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗೊಳಿಸುವಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಕೂಡದು. ಇದನ್ನೇ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳು, ನಿರಾಶ್ರಿತ, ಅಪರಾಧಿ ಅಥವಾ ಮಾನವೀಯ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಸಹ ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು (End Notes)

1. ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಯು.ಎನ್ ಸ್ಪೆಷಲ್ ರಾಪೋರ್ಟಿಯರ್ ಆನ್ ಅಡಿಕ್ವೇಟ್ ಹೌಸಿಂಗ್, ಮೈಲಾನ್ ಕೊತಾರಿ, E/CN.4/2006/41, 21 ಮಾರ್ಚ್ 2006
Report of the UN Special Rapporteur on adequate housing, Miloon kothari, E/CN.4/2006/41, 21 March 2006.
2. ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಫ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅರ್ಬನ್ ಪಾವರ್ಟಿ ಎಲಿವೇಶನ್, ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನಾ ಗೈಡ್ಲೈನ್ಸ್, 2011
Ministry of Housing and Urban Poverty Alleviation, Rajiv Awas Yojana Guidelines, 2011.
3. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅರ್ಬನ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಹ್ಯಾಬಿಟೇಟ್ ಪಾಲಿಸಿ, 2007, § 1.15
National Urban Housing and Habitat Policy, 2007, § 1.15.
4. ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದ ಇಲೆವೆಂತ್ ಫೈವ್ ಇಯರ್ ಪ್ಲಾನ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಗ್ರೂಪ್ ಆಫ್ ಹೌಸಿಂಗ್, ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಫ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅರ್ಬನ್ ಪಾವರ್ಟಿ ಎಲಿವೇಶನ್, ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ
Report of the Eleventh Five Year Plan Working Group on Urban Housing, Ministry of Housing and Urban Poverty Alleviation, Government of India.
5. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅರ್ಬನ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಹ್ಯಾಬಿಟೇಟ್ ಪಾಲಿಸಿ, 2007, ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ
National Urban Housing and Habitat Policy 2007, Government of India.
6. ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದ ಇಲೆವೆಂತ್ ಫೈವ್ ಇಯರ್ ಪ್ಲಾನ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಗ್ರೂಪ್ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ಹೌಸಿಂಗ್, ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ
Report of the Eleventh Five Year Plan Working Group on Rural Housing, Ministry of Rural Development, Government of India.
7. ಹಲವಾರು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಪುಗಳು ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ, ಯು.ಪಿ ಆವಾಸ್ ಏವಂ ವಿಕಾಸ್ ಪರಿಷದ್ v/s ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಕೋ.ಆ. ಹೌಸಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿ ಲಿ., ಚಮೇಲಿಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಸ್ಟೇಟ್ ಆಫ್ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ [(1996) 2 SCC 549 132], ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕೊರಲಿ v/s ಯೂನಿಯನ್ ಟೆರಿಟರಿ ಆಫ್ ದೆಹಲಿ (AIR 1981 SC 746, at 753); ಶಾಂತಿ ಸ್ವಾರ್ ಬಿಲ್ಡರ್ಸ್ v/s ನಾರಾಯಣ್ ಖಿಮಲಾಲ್ ತೊತಮೆ [(1990)

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

1 SCC 520]; ಒಲ್ಲಾ ಟೆಲ್ಲಿಸ್ v/s ಬಾಂಬೆ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ [(1985) 3 SCC 545]; ಮಧುಕೇಶ್ವರ್ v/s ಸ್ಟೇಟ್ ಆಫ್ ಬಿಹಾರ [(1996) 5 SCC 125]; ಗ್ರಾಮಾ ಫೋನ್ ಕಂ.ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ v/s ಬಿ.ಬಿ ಪಾಂಡೆ [1984 (2) SCC 534]; ಪಿಯುಸಿಲ್ v/s ಯೂನಿಯನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ [1997 (3) SCC 433]; ಮತ್ತು CERC v/s ಯೂನಿಯನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ [(1995) (3) SCC 42].

This has been established in numerous Supreme Court decisions, including U.P. Avas Evam Vikas Parishad v. Friends Coop. Housing Society Ltd; Chameli Singh and others v. State of UP [(1996) 2 SCC 549 132]; Francis Coralie vs. Union Territory of Delhi (AIR 1981 SC 746, at 753); Shantistar Builders v. Narayan Khimalal Totame [(1990) 1 SCC 520]; Olga Tellis v. Bombay Municipal Corp. [(1985) 3 SCC 545]. Judgements that reaffirm the need to uphold international law and treaty obligations include: Madhu Kishwar v. State of Bihar [(1996) 5 SCC 125]; Gramophone Co. of India v. B.B. Pandey [1984 (2) SCC 534], PUCL v. Union of India [1997 (3) SCC 433], and CERC v. Union of India [(1995) (3) SCC 42].

8. (1996) AIR 114 1995 SCC.
9. (1981) AIR SC 746 753.
10. (1996) 2 SCC 549 132.
11. (1985) 3 SCC 545.
12. (1997) 11 SCC 121.
13. (1990) 1 SCC 520.
14. ಸುಧಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್., W.P. (C) Nos. 8904/2009, 7735/2007, 7317/2009 and 9246/2009, ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ, ಫೆಬ್ರವರಿ, 11 2010.
Sudama Singh and Others vs. Government of Delhi and Anr., W.P. (C) Nos. 8904/2009, 7735/2007, 7317/2009 and 9246/2009, High Court of Delhi, February 11, 2010.
15. ಪಿ.ಕೆ.ಕೌಲ್ v/s ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ W.P. (C) No. 5239/2004 & CM No. 11011/2004, ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ, ನವೆಂಬರ್ 30, 2010. P.K. Koul vs. Estate Officer and Anr. and Ors., W.P. (C)

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

No. 15239/2004 & CM No. 11011/2004, High Court of Delhi, November 30, 2010.

16. ಸುಧಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್., W.P. (C) Nos. 8904/2009, 7735/2007, 7317/2009 and 9246/2009 ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ, ಫೆಬ್ರವರಿ, 11 2010.
Sudama Singh and Others vs. Government of Delhi and Anr., W.P. (C) Nos. 8904/2009, 7735/2007, 7317/2009 and 9246/2009, High Court of Delhi, February 11, 2010.
17. ಪಿ. ಕೆ.ಕೌಲ್ v/s ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ W.P. (C) No. 15239/2004 & CM No. 11011/2004 ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ, ನವೆಂಬರ್ 30,2010,
P.K. Koul vs. Estate Officer and Anr. and Ors., W.P. (C) No. 15239/2004 & CM No. 11011/2004, High Court of Delhi, November 30, 2010.
18. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅರ್ಬನ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಹ್ಯಾಬಿಟೇಟ್ ಪಾಲಿಸಿ, 2007, 1.24 ಹ್ಯಾಂಡ್ ಬುಕ್ ಆನ್ ಯು.ಎನ್ ಬೇಸಿಕ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಗೈಡ್‌ಲೈನ್ಸ್ ಆನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬೇಸ್ಡ್ ಎವಿಕ್ಷನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಡಿಸ್‌ಪ್ಲೇಸ್ ಮೆಂಟ್.
National Urban Housing and Habitat Policy, 2007, § 1.24.
19. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅರ್ಬನ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಹ್ಯಾಬಿಟೇಟ್ ಪಾಲಿಸಿ, 2007.
National Urban Housing and Habitat Policy, 2007, § 1.30.
20. ಜನರಲ್ ಕಾಮೆಂಟ್ಸ್ 4, 'ದಿ ರೈಟ್ಸ್ ಟು ಅಡಿಕ್ವೇಟ್ ಹೌಸಿಂಗ್' (ಆರ್ಟಿಕಲ್ 11(1) ಆಫ್ ದಿ ಕೊವೆನಂಟ್, ಯೂನೈಟೆಡ್ ನೇಷನ್ಸ್ ಕಮಿಟಿ ಆನ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಅಂಡ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ರೈಟ್ಸ್, 1991.
General Comment 4, 'The right to adequate housing' (Art. 11 (1) of the Covenant), United Nations Committee on Economic Social and Cultural Rights, 1991.
21. ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕಿನ ಜಾಲವೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ(www.hlrn.org), ಸೂಕ್ತ ವಸತಿಗಾಗಿ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಶೇಷ ರಾಪೋರ್ಟಿಯರ್‌ನ ವರದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ(<http://www.ohchr.org/english/issues/housing/index.htm>) ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

ಮತ್ತು ವಸತಿ ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ, ಅನುಬಂಧ 3, A/HRC/4/18, February 2007.
(<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/G07/106/28/PDF/G0710628.pdf?OpenElement>)

These include the Housing and Land Rights Network (www.hlrn.org).
See reports of the UN Special Rapporteur on adequate housing (<http://www.ohchr.org/english/issues/housing/index.htm>), in particular, see Questionnaire on Women and Housing, Annex 3, A/HRC/4/18, February 2007. (<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/G07/106/28/PDF/G0710628.pdf?OpenElement>).

22. ಯೂನೈಟೆಡ್ ನೇಷನ್ಸ್ ಜನರಲ್ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ, ಡ್ಯಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ ನಂ. A/65/758 ಫೆಬ್ರವರಿ 25, 2011
United Nations General Assembly, Document No. A/65/758, February 25, 2011.
23. (2003) 6 SCC 1.
24. ಜನರಲ್ ಕಾಮೆಂಟ್ 7, 'ದಿ ರೈಟ್ಸ್ ಟು ಅಡಿಕ್ವೇಟ್ ಹೌಸಿಂಗ್ (ಅರ್ಟಿಕಲ್ 11.1 ಆಫ್ ದಿ ಕೋವೆನಂಟ್), ಫೋರ್ಸ್ಡ್ ಎವಿಕ್ಷನ್ಸ್', ಯೂನೈಟೆಡ್ ನೇಷನ್ಸ್ ಕಮಿಟಿ ಆನ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಅಂಡ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ರೈಟ್ಸ್, 1997.
General Comment 7, 'The right to adequate housing (Art. 11.1 of the Covenant): forced evictions,' United Nations Committee on Economic Social and Cultural Rights, 1997.
25. ಸುಧಾಮ್ ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್., W.P. (C) Nos. 8904/2009, 7735/2007, 7317/2009 and 9246/2009 ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ, ಫೆಬ್ರವರಿ, 11 2010.
Sudama Singh and Others vs. Government of Delhi and Anr., W.P. (C) Nos. 8904/2009, 7735/2007, 7317/2009 and 9246/2009, High Court of Delhi, February 11, 2010.
26. ಪಿ.ಕೆ ಕೌಲ್ v/s ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ W.P. (C) No. 15239/2004 & CM No. 11011/2004 ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ, ನವೆಂಬರ್ 30, 2010.
P.K. Koul vs. Estate Officer and Anr. and Ors., W.P. (C) No. 15239/2004 & CM No. 11011/2004, High Court of Delhi, November 30, 2010.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

27. ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಯು.ಎನ್ ಸ್ಪೆಷಲ್ ರಾಪೋರ್ಟಿಯರ್ ಆನ್ ಅಡಿಕ್ವೇಟ್ ಹೌಸಿಂಗ್, ಮೈಲಾನ್ ಕೊಠಾರಿ, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. A/HRC/4/18, ಫೆಬ್ರವರಿ 2007. [http:// www2.ohchr.org/english/issues/housing/annual.htm](http://www2.ohchr.org/english/issues/housing/annual.htm) ಈ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
Presented in the report of the UN Special Rapporteur on adequate housing, Miloon Kothari, A/HRC/4/18, February 2007. Available at: [http:// www2.ohchr.org/english/issues/housing/annual.htm](http://www2.ohchr.org/english/issues/housing/annual.htm).
28. ಹ್ಯೂಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ರೆಸೋಲ್ಯೂಷನ್ , 6/27, A/HRC/6/L.11/add.1 19 ಡಿಸೆಂಬರ್ 2007. http://ap.ohchr.org/documents/E/HRC/resolutions/A_HRC_RES_6_27.pdf ಈ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
Human Rights Council Resolution 6/27, A/HRC/6/L.11/add.1, 19 December 2007. Available at: http://ap.ohchr.org/documents/E/HRC/resolutions/A_HRC_RES_6_27.pdf.
29. ದೆಹಲಿಯ ಹೈಕೋರ್ಟ್, ತನ್ನ ಸುಧಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಫೆಬ್ರವರಿ 11, 2010, ಮತ್ತು ಪಿ.ಕೆ ಕೌಲ್ v/s ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್, W.P. (C) No. 15239/2004 & CM No. 11011/2004, ನವೆಂಬರ್ 30, 2010 ಈ ತೀರ್ಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.
The High Court of Delhi referred to the UN Guidelines in its judgments in the cases Sudama Singh and others v. Government of Delhi and others, February 11, 2010, and P.K. Koul vs. Estate Officer and Anr. and Ors., W.P. (C) No. 15239/2004 & CM No. 11011/2004, November 30, 2010.
30. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜಾಲ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾಬಿಟೇಟ್ ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕೋಆಲಿಷನ್‌ಗಳು ಇತರ ಸ್ವತಂತ್ರ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಮಾಜಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಶೇಷ ರಾಪೋರ್ಟಿಯರ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಸಾಧನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದೆ. forthcoming at www.hic-sarp.org
For example, the **Eviction Impact assessment tool** being developed by Housing and Land Rights Network - Habitat International Coalition, in consultation with independent experts and the former UN Special Rapporteur on Adequate Housing; forthcoming at www.hic-sarp.org.
31. ಸುಧಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ v/s ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ ಅಂಡ್ ಅನದರ್.,

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ
ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ

W.P. (C) Nos. 8904/2009, 7735/2007, 7317/2009 and 9246/2009
ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ, ಫೆಬ್ರವರಿ, 11 2010.

Sudama Singh and Others vs. Government of Delhi and Anr., W.P.
(C) Nos. 8904/2009, 7735/2007, 7317/2009 and 9246/2009, High
Court of Delhi, February 11, 2010.

32. ಪಿ. ಕೆ ಕೌಲ್ v/s ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಅಂಡ್ ಅನದರ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ಸ್ W.P. (C)
No. 15239/2004 & CM No. 11011/2004 ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೆಲ್ಲಿ,
ನವೆಂಬರ್ 30, 2010

P.K. Koul vs. Estate Officer and Anr. and Ors., W.P. (C) No. 15239/
2004 & CM No. 11011/2004, High Court of Delhi, November 30,
2010.

33. ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ
ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿಯ ಹಿಂದಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಮರಾಠಿ, ತಮಿಳು,
ಒರಿಯಾ ಮತ್ತು ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗಳ ಅನುವಾದಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

Translations in Hindi, Bengali, Telugu, Marathi, Tamil, Oriya and Urdu
Handbook on UN Basic Principles and Guidelines on Development-
based Evictions and Displacement available at: www.hic-sarp.org or
by writing to: info@hic-sarp.org

See website of the UN Special Rapporteur on Adequate Housing:
<http://www.righttohousing.org/> and [http://www.ohchr.org/EN/Issues/
Housing/Pages/ForcedEvictions.aspx](http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/Pages/ForcedEvictions.aspx).

34. ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಯು.ಎನ್ ಸ್ಪೆಷಲ್ ರಾಪೋರ್ಟಿಯರ್ ಆನ್ ಅಡಿಕ್ವೇಟ್ ಹೌಸಿಂಗ್,
ಮೈಲೂನ್ ಕೊಠಾರಿ, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. A/HRC/4/18, ಫೆಬ್ರವರಿ 2007.
[http:// www2.ohchr.org/english/issues/housing/annual.htm](http://www2.ohchr.org/english/issues/housing/annual.htm) ಈ
ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

Presented in the report of the UN Special Rapporteur on adequate
housing, Miloon Kothari, A/HRC/4/18, February 2007. Available at:
<http://www2.ohchr.org/english/issues/housing/annual.htm>.

ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಚಾಲ: ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ

HLRN ಸಂಸ್ಥೆಯು, ಹ್ಯಾವಿಟೇಟ್ ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕೋಆಲಿಷನ್ ನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಸಮರ್ಥಿಸಲು, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಬದಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕಲು ಬೇಕಾದ ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಸಹ ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ವಸತಿ, ಭೂಮಿ, ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವತ್ತ ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸುವುದು, ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವುದು, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಸಂವರ್ತನಾಚಾಲ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ.

ಪರ್ಯಾಯ ಕಾನೂನು ವೇದಿಕೆ: ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ

ಕಾನೂನನ್ನು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಕಾನೂನು ವೇದಿಕೆಯು 2000 ಮಾರ್ಚ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕಾನೂನಿನ ಅಭ್ಯಾಸವು ಸ್ವಭಾವತಃ ರಾಜಕೀಯವಾದದ್ದು ಎಂದು ವೇದಿಕೆಯು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತಹ ಕಾನೂನಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನಾವು ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಕಾನೂನು ವೇದಿಕೆಯು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂವಾದಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕಾನೂನು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ, ಕಾನೂನಿನ ಪರ್ಯಾಯ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಬದಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ, ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಗುಂಪುಗಳುಗೆ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಬಲಪಂಥದ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಗೋಳಿಸಲು, ಒಕ್ಕಲೆದ್ದಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಆಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಪಕ್ಕನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಮನವರಸತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಚಾರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಪಕ್ಕನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು 'ಅಧಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ಪಕ್ಕುಗಳ ಜಾಲ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಕಾನೂನು ಬೇರಿಕೆ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಅಧಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಒಕ್ಕಲೆದ್ದಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಂತರಿಸುವಿಕೆಯ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯನ್ನು ಕಾನೂನು ರಚಿಸುವವರು, ಜನಪರ ಚಳವಳಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅವರೆಲ್ಲರ ಮಧ್ಯೆ ಪರಪಲು, ಪ್ರಣೀತಗೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಂದೋಲನ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಬೊಕೆಗೇ, ಇತರ ರಾಜ್ಯ, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸರ್ಕಾರೇತರ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇದರ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಆಳವಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೋರಿಸುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದು, ಮಾನವಪಕ್ಕನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧೆಗಳು, ಮತ್ತು ವಿಚಾರಣೆಗಳು, ಸಂದಾಯಗಳು, ಸಮಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಭೆ ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯ ಪಕ್ಕವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಈ ಆಂದೋಲನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು, ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲೆದ್ದಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೊಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಾನವಪಕ್ಕನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂತದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವಪಕ್ಕು ಮಾನವಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಆಳವಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಲು ಪರ್ಯಾಯ ಕಾನೂನು ಬೇರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಪಕ್ಕುಗಳ ಜಾಲ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಇತರ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಘಟನೆಗಳ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತದೆ.